

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Factsheets asielzoekers en vergunninghouders

Praktische informatie voor gemeenten

Den Haag, oktober-november 2015

Inhoudsopgave

- [Openbare orde en veiligheid](#)
- [GZZA Het Gemeentelijk Zelfzorgarrangement](#)
- [Gezondheidszorg asielzoekers](#)
- [Onderwijs bij vestiging opvanglocaties asielzoekers](#)
- [Jeugdwet en minderjarige vreemdelingen](#)
- [Huisvesting vergunninghouders](#)
- [Maatschappelijke begeleiding](#)

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

FACTSHEET

Openbare orde en veiligheid ten aanzien van noodopvang vluchtelingen

In deze factsheet wordt beschikbare informatie gebundeld voor wat betreft openbare orde en veiligheidsaspecten ten aanzien van crisishulpverlening van vluchtelingen. Op basis van vragen en antwoorden vanuit het Ondersteuningsteam Asielzoekers en Vergunninghouders (OTAV) zal deze factsheet geüpdate worden. Deze factsheet is een coproductie van de VNG en het NGB en met medewerking van het LOCC tot stand gekomen.

Onderscheid tussen verschillende vormen van opvang

- Crisishulpverlening: locaties (sporthallen e.d.) die normaal voor incidenten, rampen of crisis worden gebruikt door bevolkingszorg. Op 18 september 2015 is oproep gedaan aan gemeenten om deze aan te leveren. Deze opvang is bedoeld voor in beginsel 72 uur, maar kan in sommige gevallen ook voor iets langere tijd gevraagd worden.
- Noodopvang, tijdelijke opvang en reguliere opvang: Per provincie grote noodopvanglocaties, vergelijkbaar met de locatie Heumensoord bij Nijmegen. Om organisatorische redenen en het beperken van verhuisbewegingen hebben grote locaties (2.000 - 2.500 plaatsen) de voorkeur. Op 9 oktober 2015 is een verzoek gedaan aan de commissarissen van de Koning om locaties per provincie aan te leveren (bron: brief Ministerie BZK, d.d. 13 oktober 2015).
- Opvang vergunninghouders: De opvang van vergunninghouders is een verantwoordelijkheid van de gemeenten. Na een tijdelijk verblijf in de reguliere opvang verhuist men naar huisvesting in de gemeente. Op dit moment bevinden zich ruim 14.000 vergunninghouders in de reguliere opvang. (bron: COA)

De gemeente is verantwoordelijk voor de inrichting van - en de dagelijkse gang van zaken rondom crisisnoodopvang. Daarnaast is zij verantwoordelijk voor de huisvesting van vergunninghouders. Het COA is verantwoordelijk voor de noodopvang, tijdelijke opvang en reguliere opvang, zoals hierboven beschreven.

Hieronder geven we aandachtspunten voor openbare orde en veiligheidsaspecten ten aanzien van de crisisnoodopvang. In sommige gevallen zullen deze ook toepasbaar zijn op andere vormen van opvang.

Besluit crisisnoodopvang

Besluit crisisnoodopvang

Gemeenten gebruiken veelal de bevoegdheid op grond van artikel 172 Gemeentewet. Het gaat dan om de handhaving van de openbare orde/rust (en voorkomen dat mensen op straat staan) in combinatie met de algemene zorgplicht van gemeenten aan een ieder binnen de poorten van de gemeenten.

Een alternatieve weg die door een aantal gemeenten (burgemeesters) wordt gehanteerd is gelegen in artikel 5 Wet Veiligheidsregio's. Op basis van de brandbrief die vanuit het ministerie van Veiligheid & Justitie is gestuurd aan de voorzitters van de Veiligheidsregio's, wordt algemeen het principe gehanteerd dat het in dit geval om crisisonstandigheden of het voorkomen daarvan gaat, die het besluit voor acute opvang bij de burgemeester neerleggen. Dit is in lijn met de Memorie van Toelichting van de Wet Veiligheidsregio's. (bron: VNG).

Zicht op locaties in veiligheidsregioverband

In sommige regio's wordt de coördinerend gemeentesecretaris aangewezen als eerste aanspreekpunt voor het COA voor de verdeling van crisisnoodopvang in de regio. De coördinerend gemeentesecretaris kan per regio inventariseren wat de mogelijkheden voor crisisnoodopvang zijn en doet een voorstel voor een hanteerbare spreiding. Gemeenten blijven uiteraard daarbij wel zelf verantwoordelijk voor de besluitvorming voor crisisnoodopvang. In overleg met de regio en de betrokken gemeenten kan de coördinerend gemeentesecretaris vervolgens het COA in contact brengen met de betreffende gemeente en burgemeester waar crisisopvang plaats kan vinden (bron: VNG).

De locatie

- De gekozen locatie komt over het algemeen uit lijst beschikbare opvanglocaties uit crisisplannen van gemeenten. Als dit inderdaad zo is, kijk dan ook naar andere afspraken die in de vorm van convenanten al zijn gemaakt met deze opvanglocaties (bron: VNG).
- Voor zover het een niet bekende locatie betreft en er gerede twijfels bestaan over de betrouwbaarheid van de verhuurder/uitbater, deel deze in driehoeksverband met OM en politie (bron: VNG).
- De verantwoordelijkheid ligt bij de gemeente: het betreft een zelfvoorzienende locatie die moet worden aangeboden, waarbij de gemeente zorgt voor de inrichting van de ruimte, catering en toezicht. (Bron: COA).
- Aan de crisisnoodopvang worden er geen nadere eisen gesteld dan bed, bad en brood. Met andere woorden er wordt van uitgegaan dat er naast slaapvoorzieningen sanitaire faciliteiten zijn en dat voedselvoorziening mogelijk is (Bron: COA).
- Los van het besluit om crisisnoodopvang te realiseren, zullen mogelijk ook andere besluiten moeten worden genomen. Denk aan een gedoogbeschikking / omgevingsvergunning (bijvoorbeeld ten aanzien van de ruimtelijke ordening en ten aanzien van de brandveiligheid) (afhankelijk van de doorlooptijd van een en ander). De Omgevingswet biedt hier mogelijkheden voor (2.1 Wabo; 3.10 lid 2 Wabo. (Bron: VNG & LOCC).
- Betrek waar nodig kennis en expertise van de hulpdiensten (Bron: VNG).
- Het COA streeft ernaar om 72 uur van te voren een voorwaarschuwing aan de gemeente te geven dat er gebruik gemaakt gaat worden van de crisisnoodopvang (Bron: LOCC).

Het in gebruik nemen van de locatie

- De gemeente is verantwoordelijk voor de beveiliging in de locatie
- Als voorzieningen niet voorhanden zijn (bijvoorbeeld bedden):
  - Vraag eerst binnen de Veiligheidsregio aan andere gemeenten of aan team bevolkingszorg of bedden en dergelijke regionaal zijn uitgeput. (Bron: LOCC)
  - Indien er regionaal geen voorraad meer is loopt de bijstand aanvraag via artikel 51 Wet veiligheidsregio's formeel door voorzitter veiligheidsregio. Als praktische richtlijn is het handig via de gepiketteerde bevolkingszorgfunctionaris hetzij de coördinator bevolkingszorg, contact op te nemen met het LOCC. Het LOCC coördineert het bijstandsverzoek.
Zie ook: <https://www.nctv.nl/onderwerpen/crisisbeheersing/operationele-coördinatie/bijstand/index.aspx> (Bron: LOCC)
- De landelijke voorraad is niet onuitputtelijk. Indien er op dat moment geen bedden in de voorraad, meldt het LOCC dat in LCMS. (Bron: LOCC)
- Indien een gemeente een contract heeft met het Nederlands Rode Kruis, kan het Nederlands Rode Kruis ondersteunen met vrijwilligers. Echter, ook deze capaciteit is niet onuitputtelijk (bron: NRK en LOCC).

Omgeving van de locatie

- Bespreek in driehoeksverband noodzakelijke (extra) inzet van politie.
- Heb aandacht voor eventuele overlastvormen als:
verkeer (inclusief aan- en afvoer van hulpgoederen door betrokken burgers), rommel, hinderlijk ophouden, hangen etc.

Communicatie / inspraak omwonenden

- Ten aanzien van crisisnoodopvang zal de burgemeester algemeen worden gezien als het aanspreekpunt.
- De gemeente is verantwoordelijk voor de communicatie naar inwoners. Het COA is op dit moment, mede vanwege capaciteit, niet in staat om een bijdrage te leveren in de communicatie rondom een crisisnoodopvanglocatie.
- Besef dat maatschappelijke onrust mede kan worden aangewakkerd door niet-inwoners, die zich in het lokale debat mengen (op bijeenkomsten, in de lokale pers, ter plaatse).

Algemene bevoegdheden

- Voor zover er ongeregelheden optreden of de dreiging daarvan, val dan terug op de reguliere bevoegdheden (bijvoorbeeld lichte bevelsbevoegdheid, gebiedsverbod of de Voetbalwet). Dit gaat dan met name om onrust op de locatie en maatschappelijke onrust in de omgeving van de opvanglocatie.
- Besef dat op individueel niveau mogelijk nog veiligheidsvraagstukken leven. NCTV heeft aangegeven dat vermeende radicalisering niet aan de orde lijkt te zijn. Wel is er kans op posttraumatische stressstoornissen vanwege de geschiedenis van vluchtelingen die in het publieke domein mogelijk tot uiting komen.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

FACTSHEET

GZZA, het Gemeentelijk Zelfzorgarrangement

Door de hoge instroom van asielzoekers naar Nederland staat de beschikbare huisvestingscapaciteit van het COA onder grote druk. Door gezamenlijke extra inspanningen op dit vlak zit er verbetering in de uitstroom naar gemeenten. Die uitstroom van vergunninghouders naar gemeenten ligt inmiddels rond de 525 vluchtelingen per week. Om de taakstelling te voldoen is gemiddeld ca 3360 p/mnd nodig terwijl de realisatie de afgelopen maanden rond de 2300 ligt. De achterstand op de taakstelling blijft toenemen. De opgelopen achterstand betreft per 1 juli 2015 bijna 5.300 vergunninghouders. Deze achterstand in combinatie met de hoge instroom maakt dat er in de tweede helft van 2015 circa 20.200 vergunninghouders gehuisvest moeten worden.

Om die reden is het nodig dat naar analogie van het zelfzorg arrangement (Staatscourant nr. 30417 van 15 september 2015) er een gemeentelijk zelfzorgarrangement is ontwikkeld.

In dit factsheet wordt de strekking van het gemeentelijk zelfzorgarrangement geschetst. Het factsheet is tot stand gekomen in een samenwerking tussen Rijk, IPO, VNG en het COA.

Doel van het arrangement is dat de gemeente tijdelijke opvang van vergunninghouders in woonruimtes mogelijk maakt. De vergunninghouder kan dan het AZC verlaten, er komt capaciteit vrij op de COA opvanglocaties voor asielzoekers en er hoeven minder extra AZC's te komen. Voordeel voor gemeenten is dat vergunninghouders al in gemeenten zijn wat bemiddeling naar definitieve woonruimte kan vergemakkelijken.

De vergunninghouders die tijdelijk zijn opgevangen, stromen door naar reguliere huisvesting. Zij blijven na beëindiging van het GZZA in de gemeente en komen dus niet meer terug bij het COA. Bij een zelfzorgarrangement gaat het echter niet om de reguliere huisvestingsprocedure die al bekend is bij de gemeenten, maar om tijdelijk onderdak. Deze vergunninghouders, die al wel gekoppeld zijn aan de gemeente, tellen voor zolang ze in een tijdelijke voorziening zitten dan ook nog niet mee voor de taakstelling.

Twee weken nadat de vergunninghouder een huurcontract afsluit voor reguliere woonruimte, stopt het COA de verstrekkingen op basis van het GZZA. Vervolgens is het reguliere regime van toepassing.

Doelgroep

Het gaat om gekoppelde vergunninghouders (gezinnen en alleenstaanden) die voldoen aan onderstaande criteria:

- ze dienen redelijk zelfredzaam te zijn (zulks ter beoordeling van het COA die de vergunninghouders koppelt aan de gemeente);
- het Huisvestingstraject moet al zijn opgestart, dat wil zeggen het vergunninghoudergesprek is gevoerd, de vergunninghouder is al gekoppeld aan een gemeente en de eerste inschrijving in de Basis Registratie Persoonsgegevens (BRP) heeft al plaatsgevonden (de vergunninghouder beschikt dus al over een burgerservicenummer).

Het aanbod geldt niet voor minderjarige alleenstaande vergunninghouders en ook niet voor vergunninghouders met een hoger dan gemiddeld gezondheidsrisico. Tijdelijke opvang in een gemeente betekent voor deze laatste groep namelijk een extra verhuisbeweging en elke verhuisbeweging brengt risico met zich mee.

In wat voor soort woonruimten kunnen GZZA-vergunninghouders geplaatst worden?

Uit hoofde van het GZZA worden geen concrete huisvestingseisen gesteld aan tijdelijke opvang, dus veel is mogelijk. De minimale eisen die worden gesteld aan huisvesting zijn neergelegd in wetgeving. Hieraan zullen gemeenten moeten voldoen zodra zij een of meerdere vergunninghouders tijdelijk willen huisvesten in b.v. een leeg kantoorpand. Kort gezegd komt het er op neer dat het pand dat beschikbaar wordt gesteld voor tijdelijke opvang moet voldoen aan het Bouwbesluit (denk dan aan ventilatie, sanitaire ruimte, gas, water, licht, etc.). In de praktijk zal het meest voor de hand liggend voor gemeenten zijn om GZZA opvang te zoeken bij bed&breakfasts, vakantiehuisjes of airbnb. Het gaat hier immers om tijdelijk onderdak. Als er kantoorpanden verbouwd moeten worden valt zeker te overwegen om deze dan in te richten voor reguliere huisvesting. GZZA is een tijdelijke noodoplossing.

Voor de goede orde: er zijn 'tijdelijke' voorzieningen zoals tijdelijke woonunits en modulaire units die voldoen (of met wat aanpassingen kunnen voldoen) aan de minimale eisen die gelden voor reguliere huisvesting. In zulke situaties dient de gemeente de vergunninghouder natuurlijk meteen op reguliere basis te huisvesten, waarmee deze meetelt voor de taakstelling. Voor een overzicht van mogelijkheden verwijzen wij u naar de website van het Platform Opnieuw Thuis: https://www.opnieuwthuis.nl/aan-de-orde/berichten/woonunits-en-modulaire-bouw?items_id=103

Ook kan de situatie ontstaan dat een vergunninghouder middels het GZZA is gehuisvest in een woonruimte die tot op dat moment niet voldoet aan de eisen die gelden voor reguliere huisvesting. Zodra die woonruimte wel voldoet aan de eisen die gelden voor reguliere huisvesting in de gemeente dan kan het GZZA worden beëindigd en zal de vergunninghouder administratief worden geregistreerd als regulier gehuisvest (en meetellen voor de taakstelling).

Relatie tot de taakstelling

Een vergunninghouder die via GZZA wordt geplaatst telt niet mee voor de taakstelling. Wel is het de bedoeling dat gemeenten vergunninghouders via GZZA huisvesten die al gekoppeld zijn aan dezelfde gemeente.

De procedure

Een vergunninghouder die gebruik maakt van GZZA moet vervolgens in diezelfde gemeente op reguliere basis worden gehuisvest. Vergunninghouder keren na beëindiging van het GZZA niet terug naar de COA opvang als de maximale termijn van een opvang op basis van een GZZA is verstreken. Dit vergt van gemeenten dat zij bij de plaatsing van vergunninghouders op reguliere basis prioriteit geven aan die vergunninghouders die gebruik maken van het GZZA.

Hoe lang kan een vergunninghouder gebruik maken van GZZA?

Een vergunninghouder kan maximaal zes maanden gebruik maken van GZZA. De huidige wachttijd op een reguliere woning voor vergunninghouders is 5,5 maand. Deze wachttijd hoort 3,5 maand te zijn. Deze vergunninghou-

ders moeten dan ook na een zes maanden doorstromen naar een reguliere woning in dezelfde gemeente. Na zes maanden telt een vergunninghouder dus mee voor de taakstelling en zal hij gebruik maken van gemeentelijke voorzieningen.

Kan een gemeente via GZZA ook vergunninghouders opnemen die niet gekoppeld zijn aan dezelfde gemeente?

Ja dat is mogelijk. De gemeente ontvangt in eerste instantie de aan die gemeente gekoppelde vergunninghouders. Als een gemeente meer plaatsen beschikbaar heeft dan dat er gekoppelde vergunninghouders beschikbaar zijn kan hij contact opnemen met COA om te bekijken welke mogelijkheden er zijn om meer vergunninghouders te koppelen.

Voor welke periode geldt GZZA?

Het huidige GZZA is voor één jaar opengesteld tot oktober 2016. Vergunninghouders kunnen dus vooralsnog tot april 2016 instromen in het GZZA. De termijn van één jaar is inhoudelijk gezien redelijk, aangezien het initiatief van VNG en COA bedoeld is als een tijdelijke impuls om ruimte te creëren in opvangcapaciteit. Uiteindelijk doel is dat we het GZZA niet meer nodig hebben en kunnen intrekken.

Contract - financieel

De gemeente kan zelf op zoek gaan naar woonruimten en vervolgens melden aan het COA dat er woonruimte is ten behoeve van het GZZA. De gemeente is verantwoordelijk voor de inrichting van de woonruimte.

Het COA betaalt de gemeenten een tegemoetkoming in de kosten voor huur, onderhoud, inrichting, leegstandskosten en kosten die verbonden zijn aan het functioneren van de ambtelijke organisatie (gemeente apparaatskosten). Het afgesproken bedrag is € 100 per persoon per week. De andere componenten (eet- en zakgeld, conform de regeling verstrekkingen asielzoekers) worden rechtstreeks aan de vergunninghouder verstrekt. De vergunninghouder krijgt dit bedrag op een tegoedkaart (moneycard) gestort. De COA-regeling voor de vergoeding van ziektekosten is gewoon van kracht.

Op welke manier wordt de tegemoetkoming aan gemeenten uitgekeerd?

Het COA werkt in overleg met VNG en V&J uit welke betalingsmethode gehanteerd gaat worden.

Wet- en regelgeving

Regeling verstrekkingen asielzoekers

Alle vergunninghouders die verblijven in een GZZA voorziening vallen volledig onder de Regeling Verstrekkingen Asielzoekers (Rva 2005). Dit betekent dat ze in de gemeente waarin ze tijdelijk zijn opgevangen geen aanspraak kunnen maken op een bijstandsuitkering. De 'wooncomponent' van deze regeling wordt door het COA uitgekeerd aan de GZZA-gemeente en niet aan de vergunninghouder.

Wel moeten ze het COA verzoeken de Rva-verstrekkingen te continueren zolang er nog geen definitieve huisvesting is gevonden (zie artikel 12 van de Rva 2005). Voor vergunninghouders die tijdelijk gaan wonen in een GZZA-voorziening geldt dat zij zich eens in de twee weken bij het COA moeten melden. Ze reizen hiertoe naar de dichtstbijzijnde COA-locatie. Reiskosten worden vergoed conform het COA-verstrekkingebeleid. Het niet op tijd verzoeken om de Rva te verlengen heeft als consequentie dat de vergunninghouder direct wordt uitgeschreven uit de opvang, geen Rva meer ontvangt en de GZZA-woning moet verlaten. (zie artikel 7 Rva 2005). Deze meldplicht is zo ingericht om te borgen dat dat de vergunninghouder bij het COA niet uit het oog raakt. In de praktijk zal dit naar verwachting niet veel problemen opleveren. Het COA informeert haar bewoners nadrukkelijk over dit aspect en daar waar nodig wordt maatwerk toegestaan. Voor meer informatie kunt u het besluit GZZA vinden in de Staatscourant oktober 2015.

Basis Registratie Persoonsgegevens (BRP)

Alle vergunninghouders die deelnemen aan het GZZA beschikken al over een burgerservicenummer (bsn). De

eerste inschrijving in de BRP heeft dus plaatsgevonden in de azc-gemeente waar de vergunninghouder eerder verbleef. Alle vergunninghouders die deelnemen aan de GZZA-regeling schrijven zich vervolgens over naar de gemeente waar de tijdelijke opvang is.

Begeleiding

De dichtstbijzijnde COA-locatie is verantwoordelijk voor de voorlichting en begeleiding van de vergunninghouders. Deze begeleiding is op afstand. De vergunninghouder kan voor vragen en ondersteuning contact opnemen met het COA of naar de COA-locatie reizen. Voor vertrek naar de GZZA-woning informeert het COA de vergunninghouder over zijn rechten en plichten en organisatie van zorg.

De vergunninghouder mag op de dichtstbijzijnde COA-locatie deelnemen aan het pre-inburgeringsprogramma van het COA, bestaande uit NT2-lessen en lessen Kennis van de Nederlandse maatschappij. Reiskosten hiervoor worden conform het COA-verstrekkingenbeleid vergoed (vanaf meer dan 10 km enkele reis). De vergunninghouder ontvangt voor vertrek een (vertaalde) factsheet met de belangrijkste informatie over het GZZA.

Onderwijs

De gemeente organiseert de inschrijving van de kinderen op een lokale school. Voor ondersteuning bij onderwijsvraagstukken kunnen gemeenten, scholen en schoolbesturen terecht bij het Lowan (Landelijke Onderwijs Werkgroep voor Asielzoekers en Nieuwkomers; www.LOWAN.nl).

Zorg

De gemeente regelt dat vergunninghouders die tijdelijk in een GZZA-woning verblijven terecht kunnen bij een plaatselijke huisarts. Voor het vertrek naar de GZZA-woning informeert het COA de vergunninghouder over de organisatie van zorg. Qua kosten vallen vergunninghouders die gebruik maken van GZZA onder de zorgverzekering van COA (Menzis). Een noodzakelijke uitzondering op de lokale zorg betreft een afspraak met de tandarts. Hiervoor dient de vergunninghouder contact op te nemen met de Praktijklijn GCA (0 881 122 112)

Kan een gemeente via GZZA ook vergunninghouders bij particulieren plaatsen?

Het wordt niet uitgesloten. Ervaringen uit de jaren '90 geven echter aan dat hier risico's aan zitten. Zo hebben de gastgezinnen ook begeleiding nodig en komen zij mogelijk met financiële en emotionele lasten te zitten.

Ondersteuning

- 1 Voor inhoudelijke vragen over het Gemeentelijk Zelfzorg Arrangement kunt u terecht bij de VNG via OTAV OndersteuningsTeam Asiel/Vergunninghouders: otav@vng.nl.
- 2 Voor vragen rondom de taakstelling kunt u terecht bij helpdeskuitvoering@coa.nl of 0800-0238023. Deze helpdesk is ook beschikbaar voor alle vragen rondom taakstelling.
- 2 Inhoudelijke vragen kunnen ook lokaal gesteld worden aan de regievoerders van het COA.
- 3 Voor het daadwerkelijk melden van aantallen te plaatsen vergunninghouders kunt u zich wenden tot uitstroomondersteuning@coa.nl. Achter deze mailbox zitten de medewerkers die de noodzakelijke administratieve handelingen kunnen verrichten.

Gezondheidszorg voor asielzoekers in Nederland

Hoe is de gezondheidszorg voor asielzoekers georganiseerd in Nederland? Hoe is de toegang tot de zorg geregeld? Welke organisaties zijn daarbij betrokken en wat voor taken en verantwoordelijkheden hebben zij?

U vindt de antwoorden op bovenstaande vragen in deze factsheet. Ook vindt u hier de contactgegevens van de verschillende organisaties.

Inleiding	3
Organisatie gezondheidszorg asielzoekers	3
Rol gemeenten	3
Toezicht op de zorg aan asielzoekers: Inspectie voor de Gezondheidszorg	4
Tolken	4
taken en verantwoordelijkheden in de gezondheidszorg voor asielzoekers	4
COA: niet-medische gidsfunctie	4
Publieke gezondheidszorg	5
Jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar	5
Infectieziektepreventie en -bestrijding	5
Technische hygiënezorg	5
Individuele preventie soa en hiv	5
Gezondheidsbevordering door middel van collectieve voorlichting	5
Tuberculosescreening, -preventie en -bestrijding	5
Coördinatie in de lokale zorgketen	5
Openbare Geestelijke Gezondheidszorg	6
Reguliere zorg	6
Huisartsenzorg: Gezondheidscentrum Asielzoekers (GC A)	6
Mondzorg	7
Verloskundige zorg en kraamzorg	7
Paramedische zorg	7
Algemeen Maatschappelijk Werk	7
Farmaceutische zorg	7
Medisch specialistische zorg	7
Geestelijke Gezondheidszorg	8
WMO en Langdurige zorg	8
Jeugdhulp	8
Hulpmiddelen	8
Zittend ziekenvervoer	8
Contactgegevens	9
Afkortingenlijst	9

Inleiding

Asielzoekers die in de centrale opvang verblijven van het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) kunnen, net als ieder ander, naar bijvoorbeeld de huisarts, de verloskundige, de jeugdgezondheidszorg of het ziekenhuis. Het COA is verantwoordelijk voor het beschikbaar stellen van de gezondheidszorg aan asielzoekers.

Alle betrokkenen bij de zorg voor asielzoekers besteden extra aandacht aan de taal- en cultuurverschillen, de leefsituatie, asielprocedure en bijzondere zorgbehoefte van de asielzoeker.

De aanspraak op vergoeding van zorg is voor asielzoekers vastgelegd in de Regeling Zorg Asielzoekers (RZA). Het verstrekkingenpakket van de RZA komt grotendeels overeen met het verstrekkingenpakket van de Zorgverzekeringswet en de Wet langdurige zorg. De asielzoeker maakt ook aanspraak op een aantal onderdelen uit de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Daarnaast is de Jeugdwet gedeeltelijk uitgewerkt in de RZA. Omdat asielzoekers doorgaans nauwelijks financiële middelen hebben, geldt voor hen geen eigen bijdrage of eigen risico.

Alle asielzoekers krijgen enkele dagen na inschrijving een zorgpas toegestuurd, met een COA zorgnummer. Hiermee kan de asielzoeker aantonen dat de zorg volgens de RZA wordt vergoed.

Organisatie gezondheidszorg asielzoekers

Organisatie reguliere gezondheidszorg

Het COA heeft met ingang van 1 januari 2009 de uitvoering van de RZA in handen gegeven van zorgverzekeraar Menzis. Deze wordt uitgevoerd door Menzis COA Administratie (MCA). MCA draagt zorg voor:

- de beschikbaarheid en toegankelijkheid van zorg volgens de RZA;
- adequate zorginkoop, met een landelijke dekking;
- administratieve registratie en financiële afhandeling.

Menzis heeft voor de organisatie van huisartsenzorg een eerstelijns Gezondheidscentrum voor Asielzoekers (GC A) ingericht. GC A houdt spreekuren op of nabij iedere locatie.

Meer informatie is te lezen op www.rzasielzoekers.nl.

Organisatie gezondheidszorg asielzoekers

Voor de publieke gezondheidszorg asielzoekers (PGA) heeft het COA een overeenkomst met GGD GHOR Nederland.

Vanaf 1 januari 2010 voeren de regionale GGD'en¹ de PGA-taken uit in de asielzoekerscentra in hun gemeente(n). GGD GHOR Nederland sluit hiervoor een overeenkomst af met alle GGD'en, en daar waar van toepassing, met de plaatselijke jeugdgezondheidszorg (JGZ) instelling. GGD GHOR Nederland voert de landelijke coördinatie en ondersteuning uit met betrekking tot PGA.

Meer informatie staat op [GGD GHOR Kennisnet onder thema publieke gezondheidszorg asielzoekers](#).

Rol gemeenten

Gemeenten dragen verantwoordelijkheden op het terrein van de publieke gezondheidszorg. Deze verantwoordelijkheden zijn beschreven in de Wet publieke gezondheid (Wpg) en gelden ook voor asielzoekers. Sinds 1 januari 2015 dragen gemeenten de verantwoordelijkheid voor de Jeugdzorg. Voor asielzoekers geldt dat COA de komende jaren deze verantwoordelijkheid draagt. In geval van crisis of een vermoeden van kindermishandeling (Veilig Thuis) is de gemeente verantwoordelijk, ook voor asielzoekers.

¹ In sommige gemeenten wordt de Jeugdgezondheidszorg niet uitgevoerd door de GGD maar door Jeugdgezondheidszorginstellingen. GGD GHOR Nederland sluit met betrekking tot de uitvoering JGZ in de COA-opvang een overeenkomst met deze instellingen.

Toezicht op de zorg aan asielzoekers: Inspectie voor de Gezondheidszorg

De inspectie signaleert ontwikkelingen in alle sectoren van de zorg, oordeelt onafhankelijk en rapporteert gevraagd en ongevraagd aan de minister van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Met een rapportage wil de Inspectie maatregelen (laten) nemen voor situaties in de zorg die aandacht vragen om risico's voor patiënten zoveel mogelijk te verminderen. Daarnaast stimuleert de inspectie zorginstellingen tot het leveren van een zo goed mogelijke kwaliteit van zorg.

Contact: www.igz.nl

T 088 120 5000

E loket@igz.nl

Tolken

De Wet op de geneeskundige behandelovereenkomst (WGBO) beschrijft dat de zorgverlener de patiënt op duidelijke wijze moet informeren. Via Tolken centrum Concorde kan een tolk worden aangevraagd. Het inzetten van een tolk voor asielzoekers wordt bekostigd door het COA. In de meeste gevallen is een telefonische tolk binnen enkele minuten beschikbaar. In bijzondere gevallen kan het nodig zijn dat een tolk persoonlijk aanwezig is. Doven of slechthorenden kunnen via MCA een doventolk inschakelen.

Contact: www.concorde.nl/asielzoekers

T 020 8202892

E tolk@concorde.nl

Taken en verantwoordelijkheden in de gezondheidszorg voor asielzoekers

COA: niet-medische gidsfunctie

Asielzoekers maken gebruik van reguliere en publieke zorg. Het COA heeft een niet medische gidsfunctie. Dit betekent dat COA-medewerkers de asielzoeker wegwijs maken in de organisatie van de gezondheidszorg in Nederland. Zo informeren COA-medewerkers op het asielzoekerscentrum de asielzoeker zowel

mondeling als schriftelijk over hoe de zorg georganiseerd is, en waar de asielzoeker met zijn of haar zorgvraag terecht kan.

De minder zelfredzame asielzoeker krijgt ondersteuning bij het contact leggen met zorgverleners. Hierdoor wordt de toegang tot de zorg laagdrempelig gehouden. Het COA heeft op elk asielzoekerscentrum een zorginformatiepunt voor asielzoekers. Hier vindt de asielzoeker schriftelijke informatie over de medische zorg. Deze schriftelijke informatie is beschikbaar in diverse talen. Op elke locatie stelt het COA telefoons beschikbaar waarmee de asielzoeker kosteloos en met voldoende privacy de GCA Praktijklijn kan bellen. De asielzoeker wordt gestimuleerd om net zoals in de reguliere zorg, telefonisch zijn of haar hulpvraag te stellen en/of direct een afspraak te maken met de huisarts.

Het COA coördineert het multidisciplinair overleg (mdo) op locatie. In het mdo participeren de opvangmedewerkers van het COA, de aan het asielzoekerscentrum verbonden huisarts en - op verzoek - andere gecontracteerde zorgverleners. Het mdo heeft als doel de zorg- en dienstverlening die door diverse partijen geleverd wordt aan asielzoekers te delen en op elkaar af te stemmen. Centraal hierbij staat het belang van de individuele asielzoeker die medisch-sociale hulp, begeleiding of bijzondere aandacht nodig heeft. Maar er is ook aandacht voor onderwerpen als leefbaarheid en veiligheid op de COA locatie. Tot slot faciliteert het COA diverse processen van zowel GCA als de GGD. COA stelt (medische) werkruimtes ter beschikking, ondersteunt de tbc-screening door de GGD en stimuleert asielzoekers deel te nemen aan de medische intake door GCA.

Contact: www.coa.nl

T: 0800 23 80 23

E: helpdeskuitvoering@coa.nl

Publieke gezondheidszorg

De GGD'en voeren voor asielzoekers, net als voor alle inwoners in Nederland, taken uit op het terrein van de publieke gezondheidszorg. Hieronder volgt een beknopte beschrijving van de taken in het dienstenpakket PGA.

Jeugdgezondheidszorg 0-19 jaar

GGD'en (en Jeugdgezondheidszorginstellingen) voeren de jeugdgezondheidszorg voor 0 tot 19-jarige asielzoekers uit volgens het Basistakenpakket jeugdgezondheidszorg (BTP JGZ) 0-19 jaar. Dit is vastgesteld door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) met een aanvulling voor asielzoekerskinderen. Het omvat contactmomenten als bijvoorbeeld:

- de verpleegkundige intake;
- het medisch onderzoek inclusief het opstellen van het vaccinatieplan volgens het Rijksvaccinatieprogramma (RVP);
- de periodieke gezondheidsonderzoeken;
- de mogelijkheid voor extra contactmomenten (op indicatie) in verband met de gezondheidsrisico's.

Infectieziektepreventie en -bestrijding

GGD'en voeren de individuele en collectieve preventie van infectieziekten uit, volgens de richtlijnen van het Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu (RIVM). Hieronder vallen onder andere bron- en contactopsporing, het melden van meldingsplichtige infectieziekten, zoals hepatitis B, mazelen, kinkhoest en tbc. Daarnaast geeft de GGD het COA advies bij (mogelijke) infectieziektenuitbraken, bijvoorbeeld naar aanleiding van meldingen van COA-locatiemanagers (volgens artikel 26 Wet publieke gezondheid).

Technische hygiënezorg

Jaarlijks controleren GGD'en de collectieve voorzieningen van de asielzoekerscentra volgens de hygiënerichtlijnen van het Landelijk Centrum Hygiëne en Veiligheid (LCHV). De GGD'en rapporteren en adviseren hierover aan het COA, zowel lokaal als landelijk. Als de GGD'en meerdere te verbeteren punten constateren, vindt er tweemaal per jaar een inspectie plaats op de COA-locatie.

Individuele preventie soa en hiv

GGD'en geven individuele voorlichting en counseling aan asielzoekers ter bevordering van seksueel gezond gedrag en ter preventie van seksueel overdraagbare aandoeningen (soa) en hiv. Counseling en voorlichting vinden plaats tijdens soa- en Sense-sprekuren.

Gezondheidsbevordering door middel van collectieve voorlichting

Jaarlijks stelt de GGD per COA-locatie en in afstemming met ketenpartners een werkplan op voor groepsvoorlichting aan asielzoekers. Vervolgens voert de GGD het plan uit. De GGD'en geven advies en ondersteuning aan COA en andere partners in de zorgketen bij de uitvoering van gezondheidsbevorderende interventies.

Tuberculosescreening, -preventie en -bestrijding

GGD'en voeren de (verplichte) tuberculose-screening uit bij asielzoekers die binnenkomen in Nederland. Zo nodig volgt nader onderzoek en behandeling. Kinderen jonger dan 12 jaar ontvangen een BCG-vaccinatie, als zij die nog niet eerder ontvingen. COA verwijst asielzoekers die de binnenkomst screening hebben gemist naar de GGD en licht hen zo nodig voor over de plicht en het belang van de screening.

Gedurende twee jaar na binnenkomst wordt bij asielzoekers afkomstig uit hoog risicolanden de screening ieder half jaar herhaald. De vervolgscreening is vrijwillig. De GGD registreert de medische gegevens in een landelijk elektronisch medisch dossier. Het COA registreert of aan de wettelijke plicht van de binnenkomst screening is voldaan.

Coördinatie in de lokale zorgketen

GGD'en zijn verantwoordelijk voor de coördinatie in de lokale zorgketen. Het doel hiervan is om de samenhang en samenwerking tussen de publieke gezondheidszorg asielzoekers (PGA) en de dienstverlening van andere lokale (zorg)ketenpartners te bevorderen en te bestendigen. De GGD heeft daarbij een verbindende rol.

Openbare Geestelijke Gezondheidszorg

De Openbare Geestelijke Gezondheidszorg aan asielzoekers betreft actieve ongevraagde hulpverlening aan volwassen asielzoekers met ernstige problemen op psychosociaal gebied, die niet zelf om hulp vragen en die niet bereikt worden met het reguliere zorgaanbod.

Het zorgaanbod vindt plaats op initiatief van de huisarts, praktijkverpleegkundige, GGD-medewerker of COA-medewerker en wordt aangevraagd via de huisarts.

Contact: www.ggdghor.nl

T 030 - 252 50 88

E postbus@ggdghor.nl

Reguliere zorg

Huisartsenzorg: Gezondheidscentrum Asielzoekers (GC A)

GC A (Gezondheidscentrum Asielzoekers) is een landelijk gezondheidscentrum dat huisartsenzorg biedt aan asielzoekers bij of op elk asielzoekerscentrum. De wijze waarop deze zorg is georganiseerd is vergelijkbaar met de huisartsenzorg voor Nederlanders. Dit betekent dat asielzoekers eerst naar de huisarts gaan voordat ze worden doorverwezen (poortwachtersfunctie). Er zijn overdag spreekuren en in de avond-, nacht- en weekenduren kunnen asielzoekers waar nodig, via de Praktijklijn, bij een Huisartsenpost terecht.

Praktijklijn

Onderdeel van GC A is de Praktijklijn. Dit is een centraal georganiseerd medisch call center, waar triagisten, een huisarts en medisch administratief medewerkers werken. Hier kunnen asielzoekers 24 uur per dag, 7 dagen in de week terecht voor spoed en (medische) vragen. Tijdens werkdagen kunnen zij terecht voor het maken van een afspraak bij de huisartsenpraktijk of een andere zorgverlener. Zo nodig regelt de Praktijklijn ook taxivervoer naar een zorgbestemming voor de asielzoeker.

Huisartsenpraktijk

Op of bij een opvangcentrum van het COA vormen de huisartsen samen met praktijkverpleegkundigen, praktijkassistenten en de consulent GGZ een huisartsenpraktijk. Deze lokale GC A-praktijk houdt hier inloopsprekuren voor de asielzoeker.

Taakdelegatie

Op een GC A locatie wordt gewerkt met geprotocolleerde taakdelegatie tussen de huisarts, praktijkverpleegkundige(n), consulenten GGZ en praktijkassistenten. Praktijkassistenten doen onder andere de triage en plannen de afspraken met patiënten bij de diverse disciplines. Praktijkverpleegkundigen en consulenten GGZ voeren geprotocolleerde diagnose- en behandeltaken uit. Hierdoor worden de taken van de huisarts verlicht. De huisarts richt zich op complexe medische taken. Alle taken vallen onder de regie en verantwoordelijkheid van de huisarts.

Consulent GGZ

De consulent GGZ ondersteunt de huisarts en de praktijkverpleegkundige bij het verlenen van zorg aan asielzoekers die met psychische en/of psychosociale problemen een beroep doen op de huisarts. Dit doet de consulent GGZ door laagdrempelige GGZ zorg volgens het stepped care-model te bieden.

Huisarts Informatie Systeem (HIS)

Alle zorglocaties en de Praktijklijn maken gebruik van hetzelfde Huisartsen Informatie Systeem, het HIS zorgdossier. Daarmee hebben betrokken zorgverleners inzicht in de medische gegevens van de asielzoekers.

www.gcasielzoekers.nl

T 0 881 122 100

E welcome@gcasielzoekers.nl

Mondzorg

Asielzoekers tot 18 jaar hebben recht op dezelfde mondzorg als Nederlandse jongeren met een basisverzekering, dus sanering van het gebit en preventieve controles. Boven de 18 jaar maakt men uitsluitend aanspraak op hulp bij ernstige pijn- en/of kauwklachten. De zorg is dan gericht op het zo mogelijk in één zitting verhelpen van die klachten. MCA heeft hiervoor een convenant gesloten met de Koninklijke Nederlandse Maatschappij tot bevordering der Tandheelkunde (KNMT). Verder zijn declaratieovereenkomsten afgesloten met tandartsen in de nabijheid van asielzoekerscentra. Voor het maken van een afspraak met de tandarts kan een asielzoeker contact opnemen met de GC A Praktijklijn.

Verloskundige zorg en kraamzorg

MCA heeft verloskundigenpraktijken en kraamzorgorganisaties rondom asielzoekerscentra gecontracteerd. Omdat zwangere asielzoekers een kwetsbare groep vormen, is de verloskundige zorg voor asielzoeksters uitgebreider. Met de koepelorganisatie van de verloskundigen (KNOV) is afgesproken dat verloskundigen extra taken uitvoeren voor zwangere asielzoekers. Zo kan de verloskundige risico's met betrekking tot de zwangerschap vroegtijdig signaleren en zo nodig intensiever begeleiden. Er is een Ketenrichtlijn Geboortezorg Asielzoekers ontwikkeld, die door de gecontracteerde ziekenhuizen, verloskundigen en kraamzorginstellingen dient te worden nageleefd.

Paramedische zorg

RZA vergoedt een aantal behandelingen ergotherapie, fysiotherapie en oefentherapie Caesar en Mensendieck. Ook dieetadvies, logopedie en voetzorg wordt beperkt vergoed. Voor volwassenen is fysio- en oefentherapie beperkt tot de termijnen en indicaties die staan op de zogenaamde [chronische lijst](#). Voor alle paramedische zorg is een verwijzing van de huisarts vereist.

Algemeen Maatschappelijk Werk

Het Algemeen Maatschappelijk Werk (AMW) is een laagdrempelige eerstelijnsvoorziening, die mensen met psychosociale, materiële of relationele problematiek helpt en hun zelfredzaamheid probeert te vergroten. Zij ondersteunen asielzoekers bijvoorbeeld bij het verbeteren van contacten onderling en in de directe sociale omgeving. Wanneer de huisarts of praktijkverpleegkundige een verwijzing afgeeft, kan de asielzoeker gebruikmaken van het AMW.

Farmaceutische zorg

Asielzoekers ontvangen door de huisarts of andere behandelaars voorgeschreven medicijnen via de apotheek. MCA heeft apotheken rondom asielzoekerscentra gecontracteerd. De vergoeding van medicijnen is vrijwel gelijk aan de vergoeding volgens de basisverzekering van Nederlandse verzekerden. Asielzoekers betalen geen eigen bijdrage voor medicijnen. Net als bij de medicijnverstrekking aan Nederlanders is de apotheker verantwoordelijk voor toelichting bij het gebruik van medicijnen. Voor sommige geneesmiddelen is middels een artsenverklaring vooraf toestemming nodig.

Medisch specialistische zorg

MCA heeft in het hele land contracten afgesloten met ziekenhuizen, overige instellingen zoals revalidatiecentra, audiologische centra en enkele zelfstandige behandelcentra. De meeste specialistische hulp en ziekenhuiszorg zoals opgenomen in de basisverzekering wordt vergoed voor asielzoekers. Uitgezonderd zijn onder andere behandeling van transseksualiteit en in-vitrofertilisatie en alle hiermee vergelijkbare behandelingen. Een schriftelijke verwijzing van de huisarts, jeugdarts, verloskundige, kaakchirurg of de verpleeghuisarts is vereist.

Contact: www.rzasielzoekers.nl

T 088 112 2 120

E zorginkoop@rzasielzoekers.nl

Geestelijke Gezondheidszorg

Asielzoekers zullen klachten als depressies, angst of andere psychische klachten doorgaans in eerste instantie melden bij de huisartsenpraktijk. Consulentaanbieders van GC A staan de praktijk bij in het begeleiden van deze patiënten. Waar nodig wordt de asielzoeker doorverwezen. Voor geestelijke gezondheidsproblemen bestaat het aanbod onder andere uit: preventie, ambulante begeleiding en behandeling, deeltijd- en intramurale behandeling, beschermd wonen en verslavingszorg. Er bestaan in Nederland landelijke gespecialiseerde behandelinstellingen voor asielzoekers en vluchtelingen. MCA contracteert zowel landelijk werkende als regionale GGZ-instellingen voor het leveren van zorg en preventie. Ook Jeugd GGZ instellingen zijn gecontracteerd. Voor behandeling door de GGZ is een verwijzing nodig van een huisarts of een andere arts of behandelaar.

WMO en Langdurige zorg

Verpleging, persoonlijke verzorging, huishoudelijke hulp en individuele begeleiding

Asielzoekers die dat nodig hebben kunnen ook gebruik maken van verpleging, persoonlijke verzorging en huishoudelijke hulp. Daarnaast wordt onder voorwaarden individuele begeleiding vergoed.

Behandeling, begeleiding groep (dagbesteding) en verblijf

Asielzoekers met een beperking of aandoening, kunnen aanspraak maken op behandeling, dagbesteding of verblijf in een instelling.

Voor deze zorg moet een aanvraag worden ingediend bij het onafhankelijk indicatieorgaan voor de RZA. MCA neemt op basis daarvan een machtigingsbesluit.

Jeugdhulp

Asielzoekers tot 18 jaar en hun ouders kunnen aanspraak maken op jeugd- en opvoedhulp. Jeugdhulp is hulpverlening die is bestemd voor kinderen en jongeren met problemen. Op verzoek van MCA brengt een onafhankelijk indicatieorgaan advies uit over de jeugdhulp die de cliënt nodig heeft op basis van zijn of haar problematiek. Het advies wordt gemachtigd

door MCA en daarna kan de hulp worden ingezet. In geval van crisis of een vermoeden van kindermishandeling is de gemeente waar de COA locatie is gevestigd verantwoordelijk voor het oppakken hiervan.

Hulpmiddelen

In de RZA is vergoeding van hulpmiddelen en verbandmiddelen opgenomen. MCA heeft voor diverse hulpmiddelen zoals uitleenhulpmiddelen en hulpmiddelen voor de mobiliteit een overeenkomst gesloten met Medipoint | Harting-Bank. Zij beoordelen ook de aanvragen voor deze hulpmiddelen. Voor de meeste hulpmiddelen voor langdurig gebruik is voorafgaande toestemming van MCA vereist. MCA heeft hiervoor diverse partijen gecontracteerd. Alleen hulpmiddelen van gecontracteerde leveranciers worden vergoed. De asielzoeker is zelf verantwoordelijk voor goed onderhoud en tijdig terugbezorgen van een (gehuurd) hulpmiddel.

Voor asielzoekers die een bril nodig hebben heeft MCA een overeenkomst gesloten met opticiens Pearle. Pearle beoordeelt zelf, op basis van vastgestelde criteria, of de asielzoeker aanspraak maakt op een bril. Een verwijzing van de huisarts is niet nodig. Contactlenzen worden alleen vergoed wanneer er een medische noodzaak is. De oogmeting bij kinderen tot 12 jaar wordt uitgevoerd door een oogarts.

Zittend ziekenvervoer

Asielzoekers kunnen onder strikte voorwaarden gebruikmaken van zittend ziekenvervoer. Hiervoor dient tijdig een machtiging te worden aangevraagd. Ook als buiten reguliere werktijden een rit naar de Spoedeisende Eerste Hulp of een Huisartsenpost nodig is wordt zittend ziekenvervoer vergoed. MCA heeft een overeenkomst afgesloten met een landelijke vervoerder.

Contact: www.rzasielzoekers.nl

T 088 112 2 120

E zorginkoop@rzasielzoekers.nl

Contactgegevens

---

www.coa.nl

T 0800 023 8 023

E helpdeskuitvoering@coa.nl

www.ggdghor.nl

T 030 252 50 88

E postbus@ggdghor.nl

www.rzasielzoekers.nl

T 088 112 2 120

E zorginkoop@rzasielzoekers.nl

www.gcasielzoekers.nl

T 0 881 122 100

E welcome@gcasielzoekers.nl

Afkortingenlijst

COA:	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers
GC A:	Gezondheidscentrum Asielzoekers
GGD:	Gemeentelijke Gezondheidsdienst
GGZ:	Geestelijke Gezondheidszorg
HIS:	Huisartsen Informatie Systeem
IGZ:	Inspectie voor de Gezondheidszorg
JGZ:	Jeugdgezondheidszorg
MCA:	Menzis COA Administratie
MDO:	Multidisciplinair overleg
PGA:	Publieke Gezondheidszorg Asielzoekers
RZA:	Regeling Zorg Asielzoekers
WGBO:	Wet op de geneeskundige behandelingsovereenkomst

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Informatie voor gemeenten over onderwijs bij de vestiging van een opvanglocatie voor asielzoekers

(Betreft schooljaar 2015-2016)

Inleiding:

Gemeenten worden bij de vestiging van een opvangvoorziening voor asielzoekers vaak met een aantal vragen geconfronteerd inzake het organiseren van voldoende onderwijs voor asielzoekerskinderen. Indien niet eerder sprake was van opvang van asielzoekers in de gemeente kan het voorkomen dat er weinig is bekendheid met de specifieke regelgeving. Onderstaande informatie is bedoeld om antwoord te geven op vragen die gemeenten mogelijk hebben. Achtereenvolgens zal worden ingegaan op:

1. Schema partijen betrokken bij eerste onderwijs aan asielzoekerskinderen
2. Regelgeving OCW eerste opvangonderwijs
  - a. Primair onderwijs
  - b. Voortgezet onderwijs
3. Regelgeving COA bij vestiging van een opvangvoorziening
  - a. Algemene financiële vergoedingen
  - b. Financiële vergoedingen huisvesting primair onderwijs (OHBA-regeling)
4. Links naar relevante documenten en organisaties

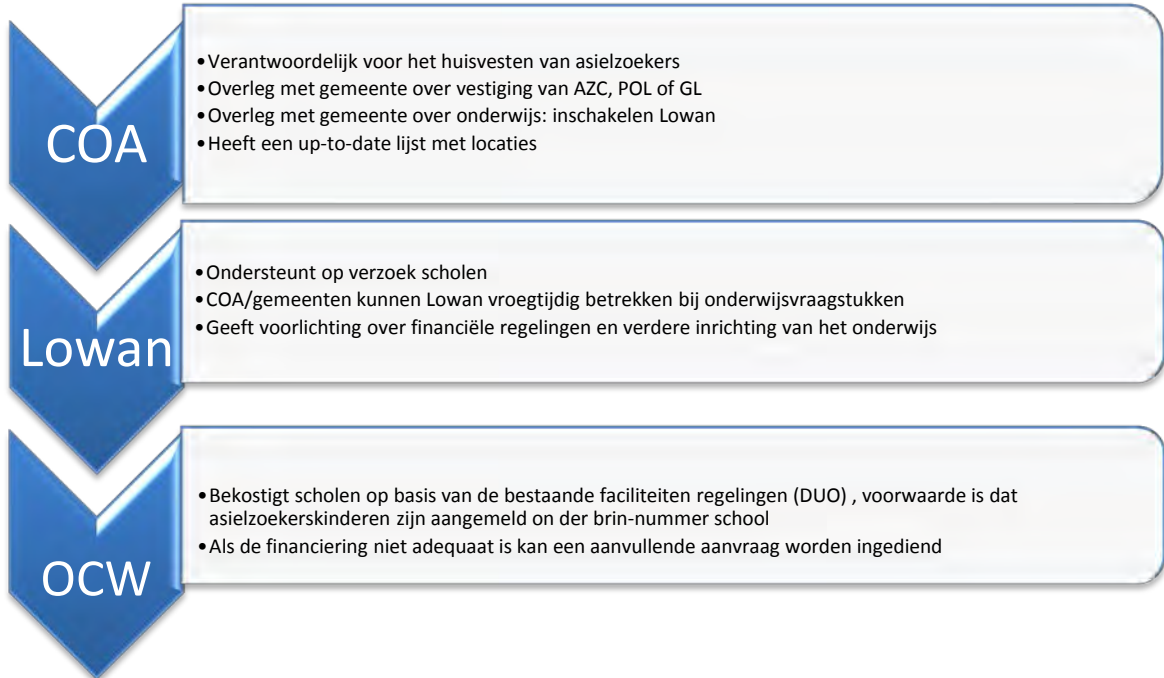
1. Schema partijen betrokken bij eerste onderwijs aan asielzoekerskinderen

Onderstaand wordt aangegeven welke partijen een rol spelen bij het onderwijs aan asielzoekerskinderen vanaf de binnenkomst in Nederland.

Zodra de leerplichtige kinderen in Nederland zijn vallen zij onder de leerplicht en wordt onderwijs voor hen georganiseerd. We gaan er van uit dat dit zo snel mogelijk gebeurt, maar in de praktijk kan het tot 8 weken duren als het gaat om het opzetten van een nieuwe onderwijslocatie.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van een onderwijsvoorziening. Schoolbesturen zijn verantwoordelijk voor het verzorgen van onderwijs. Dit onderscheid in verantwoordelijkheden is van belang als het gaat om de diverse regelingen die relevant zijn voor de bekostiging van onderwijszaken

Het Lowan ondersteunt op verzoek scholen die het eerste opvangonderwijs aan asielzoekers en nieuwkomers verzorgen. Gemeenten kunnen dan ook het Lowan vroegtijdig betrekken. Het Lowan ontvangt met ingang van 1 januari 2015 van OCW aanvullende subsidie om extra ondersteuning te verlenen aan basisscholen en schoolbesturen.

2. Regelgeving OCW

a. Primair onderwijs (PO)

Reguliere bekostiging primair onderwijs

Basisscholen worden bekostigd op basis van het aantal leerlingen dat zij op 1 oktober van het voorafgaande jaar hadden. Basisscholen kunnen aanspraak maken op bijzondere bekostiging, zoals de gewichtenregeling. Ook scholen die onderwijs geven aan asielzoekers vallen onder deze systematiek.

Bijzondere bekostiging in het primair onderwijs

Daarnaast is er nog een aantal extra regelingen voor bijzondere bekostiging voor asielzoekerskinderen. Asielzoekerskinderen vallen onder de reguliere bekostiging van het primair onderwijs. Tegelijkertijd hebben scholen met asielzoekerskinderen te maken met een bijzondere situatie, omdat deze kinderen bij binnenkomst extra taalonderwijs nodig hebben. Daarom zijn er in het primair onderwijs bovenop de genoemde reguliere bekostiging aanvullende middelen beschikbaar. Deze aanvullende middelen kunnen op grond van de regeling bekostiging personeel PO 2014-2015 (artikel 43, 44 en 45) door basisscholen worden aangevraagd.

Op de aanvullende middelen voor bijzondere bekostiging in het primair onderwijs kan aanspraak worden gemaakt bij een toename van het aantal asielzoekerskinderen, bij het opvangen van vreemdelingen en bij het opvangen van asielzoekerskinderen in procesopvanglocaties en gezinslocaties.

Als er sprake is van een toename van minimaal tien asielzoekerskinderen na 1 oktober en vóór 1 juli, kan een schoolbestuur een aanvraag indienen voor bijzondere bekostiging op grond van artikel 43. Het schoolbestuur ontvangt dan € 1.333 per asielzoekerskind, per schooljaar. Bij de eerste opvang van vreemdelingen die korter dan één jaar in Nederland verblijven, ontvangt een schoolbestuur € 2.666 per vreemdeling. Een school die voor het eerst vreemdelingen opvangt, ontvangt een eenmalige aanvulling van € 10.222.

In de situatie van opvang van asielzoekerskinderen in procesopvanglocaties en gezinslocaties, waar de leerlingen heel kort verblijven, ontvangt een schoolbestuur ook bijzondere bekostiging. Dit bedrag is per leerling € 782 per schooljaar. Dit schooljaar ontvangen twaalf scholen met 601 leerlingen een totaalbedrag van bijna € 500.000.

In een aantal situaties kunnen scholen van alle drie deze regelingen gebruik maken.

b. Voortgezet onderwijs

Reguliere bekostiging voortgezet onderwijs

Scholen voor voortgezet onderwijs worden per kalenderjaar bekostigd op basis van het aantal leerlingen dat zij op 1 oktober van het voorafgaande jaar hadden. De scholen kunnen aanspraak maken op de bestaande extra reguliere bekostiging, zoals de Leerplusregeling.

Er zijn voor het voortgezet onderwijs - naast de reguliere basisbekostiging en de extra reguliere bekostiging- twee regelingen voor aanvullende bekostiging van asielzoekerskinderen van toepassing.

Aanvullende bekostiging in het voortgezet onderwijs

De scholen voor voortgezet onderwijs die onderwijs bieden aan deze doelgroep hebben vaak te maken met instroom van leerlingen gedurende het schooljaar.

Voor leerlingen die niet de Nederlandse nationaliteit bezitten en die korter dan een jaar in Nederland verblijven, kan het bevoegd gezag van de desbetreffende school aanvullende bekostiging verkrijgen. Dit kan via de regeling eerste opvang vreemdelingen. Deze bekostiging heeft betrekking op een periode van zes maanden met als peildata 1 oktober (€ 2.250 voor de periode augustus voorafgaande aan dit peilmoment tot en met december volgend op dit peilmoment) en 1 april (€ 2.250 voor de periode januari voorafgaand aan dit peilmoment tot en met juli volgend op dit peilmoment). Dit bedrag kan maximaal twee maal voor dezelfde leerling worden verstrekt.

Tenslotte hebben de scholen die voor het eerst opvang bieden aan vreemdelingen te maken met opstartkosten. Daarvoor kunnen scholen, mits het meer dan tien leerlingen betreft, extra aanvullende bekostiging (€ 16.000) krijgen.

Deze leerlingen hebben vaak extra ondersteuning nodig, bijvoorbeeld wanneer ze een taalachterstand hebben. Ook daarvoor kunnen scholen extra bekostiging krijgen, via de regeling Nieuwkomers VO. Het gaat hier om leerlingen die niet de Nederlandse nationaliteit bezitten. Voor de leerlingen die korter dan één jaar in Nederland verblijven is dit gemiddeld € 5.100 en voor de leerlingen die tussen één en twee jaar in Nederland verblijven € 3.100.

3. Regelgeving COA bij vestiging van een opvangvoorziening

a. Algemene financiële vergoedingen

Om gemeenten te ondersteunen biedt het COA vergoedingen aan gemeenten waar een opvangcentrum is gevestigd. Deze vergoedingen vinden hun wettelijke basis in het Faciliteitenbesluit opvangcentra. Op basis van het Faciliteitenbesluit kan een gemeente waar een opvanglocatie is gevestigd, aanspraak maken op deze uitkeringen. De hoogte hiervan is gerelateerd aan de capaciteit van het centrum. Faciliteitenbesluit opvangcentra (2015): http://wetten.overheid.nl/BWBR0006849/geldigheidsdatum_02-04-2015

Het Faciliteitenbesluit kent in grote lijnen de volgende vergoedingen

- reguliere vergoedingen (wooneenheden en bijdrage per bewoner)
- vergoeding onderwijshuisvestingskosten (zie Ohba-regeling).

Wooneenheden en bijdrage per bewoner

Het inwonertal van de gemeente wordt met de komst van een opvangcentrum vergroot. Dit verhoogde inwonertal zal veelal niet direct resulteren in een hogere uitkering uit het Gemeentefonds. Het COA verstrekt daarom jaarlijks, gedurende de periode van de bestuursovereenkomst, een uitkering.

Het jaarlijks uit te keren bedrag wordt als volgt berekend:

$(\text{capaciteit centrum}) \times (\text{uitkeringsbedrag}) \times (\text{uitkeringspercentage}) \times (90\% \text{ bezettingsgraad})$ minus $(\text{aantal in de GBA ingeschreven asielzoekers}) \times (\text{uitkeringspercentage}) \times (\text{wooneenheid}) \times (\text{uitkeringsbedrag}) \times (\text{uitkeringspercentage})$.

De hoogte van het uitkeringsbedrag en het uitkeringspercentage zijn conform de verdeelmaatstaven van het Gemeentefonds die jaarlijks worden bekendgemaakt door het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties.

Bijdrage onderwijshuisvestingskosten

De gemeente ontvangt een bijdrage voor de stichtingskosten huisvesting die gemaakt worden om kinderen in de asielprocedure basisonderwijs te bieden. Dit is de regeling 'Onderwijshuisvestings-budgetten ten behoeve van asielzoekers die basisonderwijs volgen' (Ohba-regeling, zie hieronder).

b. Financiële vergoedingen huisvesting primair onderwijs (OHBA-regeling)

In het Faciliteitenbesluit opvangcentra is opgenomen dat gemeenten een bijdrage ontvangen voor de huisvestingskosten die gemaakt worden om kinderen basisonderwijs te bieden. Dit is de regeling *Onderwijshuisvestingsbudgetten ten behoeve van basisonderwijs aan asielzoekerskinderen* (Ohba-regeling). De Ohba-regeling wordt door het COA uitgevoerd en is een ministeriële regeling. De regeling voorziet in een bijdrage in de stichtingskosten onderwijshuisvesting ten behoeve van basisonderwijs aan kinderen. Het gaat hierbij om een bijdrage aan zowel nieuw te realiseren voorzieningen als uitbreidingen op bestaande voorzieningen. Een beroep op deze regeling kan uitsluitend gedaan worden door de gemeente.

De regeling kent zeven bekostigingsonderdelen:

1. terrein of grond
2. gebouw
3. onderwijsleerpakket
4. meubilair
5. klokuren gymnastiek
6. verzekeringen
7. onroerend zaakbelasting

De bijdrage wordt berekend over de periode die vermeldt wordt in de bestuursovereenkomst die door de gemeente is aangegaan met het COA.

De onderwijsvoorziening wordt altijd gezien als tijdelijk en dient te worden aangehaakt als nevenvestiging aan een bestaande basisschool. Ook in de berekeningssystematiek wordt aldus van een zogenaamd doortellen op de moederschool uitgegaan.

De gemeente is verantwoordelijk voor het overleg met de schoolbesturen inzake een onderwijsvoorziening. Al in het eerste stadium van realisatie van het opvangcentrum dient de gemeente in overleg met het schoolbestuur een keuze te maken tussen realisatie van de voorziening in bestaande bouw (via ingebruikname bestaande leegstand) of inrichten van een dislocatie van de basisschool via semipermanente nieuwbouw (vaak op het terrein van het opvangcentrum). Snelle besluitvorming aangaande de vorm van realisatie van de voorziening is van belang, zodat, indien de keuze valt op semipermanente bouw, in een zo vroeg mogelijk stadium kan worden aangesloten bij de planvorming en het vergunningentraject van de opvanglocatie. Indien de aanvraag van de gemeente nog niet kan worden onderbouwd door een officiële leerlingentelling wordt bij de voorlopige vaststelling uitgegaan van een te verwachten leerlingenaantal. De definitieve vaststelling vindt dan plaats op basis van de officiële leerlingentelling.

De bijdrage wordt voor de gehele periode van de bestuursovereenkomst in een keer verstrekt op basis van de in het stichtingsjaar geldende normbedragen en percentages. Bij verlenging van de overeenkomst wordt opnieuw beschikt over de nieuwe periode, rekening houdend met de inmiddels verstreken afschrijvingstermijn en de toentertijd geldende normbedragen en percentages. De nieuwe beschikking heeft dan geen betrekking meer op het onderwijsleerpakket en het meubilair aangezien de stichtingskosten hiervan al à fonds perdu zijn verstrekt en vervanging via de reguliere kanalen kan plaatsvinden.

(Regeling onderwijshuisvestingsbudgetten asielzoekers 2015 (OHBA):
http://wetten.overheid.nl/BWBR0009908/geldigheidsdatum_02-04-2015

Algemene facilitering onderwijs aan kinderen

Naast de Ohba-regeling kent het COA een algemene regeling voor het faciliteren van het volgen van onderwijs door leerplichtige kinderen: het Kader Onderwijsvoorziening en -faciliteit t.b.v. kinderen. Hierin komen de financiële vergoeding aan de asielzoekers en de scholen, de procedures voor invulling van de onderwijskaart en het schoolvervoer aan de orde. Het Kader sluit aan bij de bedragen uit de Wet tegemoetkoming onderwijs- en schoolkosten (WTOS) als uitgevoerd door de Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO). De bedragen worden voorafgaand aan ieder schooljaar vastgesteld.

Bijdrage voor de leerplichtige

Ouders van een leerplichtige kind ontvangen van het COA per schooljaar een bedrag voor de aanschaf van schrijfmateriaal, schooltas, gym-/zwemspullen en dergelijke.

Bijdrage voor de basisschool

Een basisschool die wordt bezocht door kinderen van een opvanglocatie ontvangt een lumpsum bedrag per leerling-plaats op jaarbasis.

Bijdrage voor het vervolg onderwijs

De hoogte van de vergoeding voor scholen van vervolg onderwijs wordt bepaald door het type onderwijs dat de leerplichtige asielzoeker volgt en wordt wederom per leerling-plaats beschikbaar gesteld.

Voor de vergoeding aan scholen voor het gehele jaar wordt gekeken naar het maximaal aantal leerling-plaatsen dat zij gelijktijdig beschikbaar heeft gesteld. Dit is gelijk aan het maximaal aantal leerlingen dat gedurende het jaar gelijktijdig is ingeschreven. Dit maximum aantal is dan ook de basis voor de afrekening aan het eind van het jaar. Afspraken over onderwijs worden tussen het COA en de school vastgelegd in een convenant.

4. Links naar relevante documenten en organisaties

OCW

Brief van de staatssecretaris van OCW met een reactie op de motie Klaver inzake onderwijsbekostiging:

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/kst-31293-243.html>

Verslag van het schriftelijk overleg naar aanleiding van de motie Klaver inzake onderwijsbekostiging PO en VO aan asielzoekerskinderen

<https://zoek.officielebekendmakingen.nl/dossier/31293/kst-31293-244?resultIndex=8&sorttype=1&sortorder=4>

COA

Faciliteitenbesluit opvangcentra:

http://wetten.overheid.nl/BWBR0006849/geldigheidsdatum_02-04-2015

OHBA regeling:

http://wetten.overheid.nl/BWBR0009908/geldigheidsdatum_02-04-2015

Landelijke onderwijswerkgroep asielzoekers en nieuwkomers (LOWAN)

Website homepage:

<http://www.lowan.nl>

Website financiën Primair onderwijs:

<http://www.lowan.nl/primair-onderwijs/financiering/ocwduo>

Website financiën Voortgezet onderwijs:

<http://www.lowan.nl/voortgezet-onderwijs/financiering/ocwduo>

Stelselwijziging Jeugd

Factsheet

Voor alle kinderen

Jeugdwet en minderjarige vreemdelingen

Jeugdwet en minderjarige vreemdelingen

1 Inleiding

Alle kinderen in Nederland hebben recht op de zorg, hulp, begeleiding en bescherming die zij nodig hebben. Ongeacht hoe het komt dat ze hier zijn. Dit is overigens meer dan een morele verantwoordelijkheid, het vloeit voort uit internationale verdragen. Met name uit het Internationale Verdrag inzake de Rechten van het Kind (IVRK). Dit verdrag laat niet toe dat onderscheid gemaakt wordt tussen kinderen die rechtmatig en kinderen die niet rechtmatig in Nederland verblijven.

2 Wettelijke basis

In de Jeugdwet is de hulp aan rechtmatig en niet rechtmatig in Nederland verblijvende vreemdelingen als volgt omschreven.

- Artikel 1.3, tweede lid, van de Jeugdwet stelt dat de gemeente uitvoering moet geven aan de voorzieningen die in de wet zijn opgenomen ‘ten aanzien van rechtmatig in Nederland verblijvende vreemdelingen’:
- Artikel 1.2, tweede en vierde lid van het Besluit Jeugdwet vult aan dat deze verantwoordelijkheid van de gemeente ‘tevens [geldt] ten aanzien van vreemdelingen die geen rechtmatig verblijf in Nederland hebben en die de leeftijd van achttien jaar nog niet hebben bereikt’.

Deze bepalingen zijn overgenomen uit de Wet op de jeugdzorg, de Jeugdwet heeft hier geen veranderingen in gebracht. Met elkaar gecombineerd betekenen deze bepalingen dat de voorzieningen van de Jeugdwet beschikbaar zijn voor alle in Nederland verblijvende minderjarigen, ongeacht hun verblijfsstatus. Net als onder de Wet op de jeugdzorg krijgen rechtmatig verblijvende vreemdelingen alle hulp die ze nodig hebben. Onrechtmatig verblijvende vreemdelingen krijgen deze hulp ook, maar hierbij geldt, dat zij bij voorkeur niet in een pleeggezin worden geplaatst. Bovendien wordt de jeugdhulp toegekend voor maximaal een half jaar.

De gemeente is dus met ingang van 1 januari 2015 formeel verantwoordelijk voor het verstrekken van voorzieningen in het kader van de Jeugdwet aan alle kinderen en jongeren tot 18 jaar die in de gemeente verblijven.

3 De verdeling van verantwoordelijkheden op hoofdlijnen

De organisatie van de zorg, hulp en bescherming voor minderjarige vreemdelingen - met of zonder verblijfsstatus - is op dit moment (2015) verdeeld over verschillende, vaak landelijk opererende instellingen.

- **Het Centraal Orgaan opvang Asielzoekers (COA)** regelt onderdak, zorg en hulp aan minderjarige vreemdelingen die in een asielzoekerscentrum verblijven. Deze vreemdelingen verblijven rechtmatig in Nederland in afwachting van de afwikkeling van hun asielaanvraag. Op 1 januari 2014 ging het om 4.234 minderjarigen.
- **Stichting Nidos** is een landelijk werkende gecertificeerde instelling voor de uitvoering van kinderbeschermingsmaatregelen (ondertoezichtstelling, uithuisplaatsing, voorzien in het gezag (voogdij)), die werkt voor minderjarige vreemdelingen. Het gaat zowel om alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's) als om minderjarige asielzoekers die met hun ouders of verzorgers in een asiel-zoekerscentrum verblijven. In totaal is Nidos verantwoordelijk voor zo'n 2.960 kinderen en jongeren (1-1-2015), van wie er circa 1.285 in een opvanglocatie van het COA (KWE, KWA, AZC) verblijven. De anderen worden door Nidos opgevangen in gezinnen.
- **(Overige) Gecertificeerde Instellingen (GI)**
Daarnaast spreekt de rechter jaarlijks enkele tientallen kinderbeschermingsmaatregelen uit, die voorheen door Bureau Jeugdzorg werden uitgevoerd. Deze kinderbeschermingsmaatregelen zijn met ingang van 1 januari 2015 overgenomen door de GI's.

Iedereen wil voorkomen dat deze groep kwetsbare kinderen en jongeren door de transitie jeugdzorg tussen wal en schip terecht komt. Daarom is in onderling overleg tussen het ministerie van VenJ en de VNG besloten om de organisatie en financiering van de zorg, hulp, begeleiding en bescherming aan minderjarige vreemdelingen voorlopig pragmatisch te benaderen.

4 Afspraken op hoofdlijnen

De regering heeft in overleg met de Vereniging Nederlandse Gemeenten de volgende afspraken gemaakt over de jeugdhulp aan rechtmatig, dan wel niet rechtmatig in Nederland verblijvende vreemdelingen.

Onder verantwoordelijkheid van het ministerie van VenJ

- Het COA en de Stichting Nidos blijven de taken die zij hadden onder de Wet op de jeugdzorg ongewijzigd uitvoeren onder de Jeugdwet. De diensten die het COA en Stichting Nidos leveren, blijven landelijk georganiseerd en worden betaald door het ministerie van VenJ. Dat geldt ook voor de opvang van alleenstaande minderjarige vreemdelingen in gezinnen, over wie de Stichting Nidos de voogdij voert.
- De contracten die het COA en de Stichting Nidos in het verleden hebben afgesloten met twee zorgverzekeraars over de financiering van zorg, hulp en begeleiding blijven gehandhaafd. Het gaat om de Regeling Zorg Asielzoekers (RZA, tussen COA en Menzis) en de Nidos Justitie Ziektekostenregeling (NJZ, tussen Nidos en VGZ). Deze contracten hebben betrekking op de kosten vergelijkbaar met de voorzieningen van de Zvw en AWBZ. De budgetten voor deze kosten, waaronder dus ook de jeugd-GGZ en jeugd-AWBZ, vallen onder verantwoordelijkheid van het Rijk en zijn niet overgeheveld naar de gemeenten. De gemeenten zijn wél verantwoordelijk voor de kosten van 'Jeugd-GGZ/AWBZ conform de Jeugdwet' voor Nidos-kinderen met een verblijfstatus.
- Ten aanzien van kinderen die in een COA verblijven, zijn door het ministerie van VenJ en VNG aanvullende afspraken gemaakt over de jeugdhulp anders dan de hierboven beschreven Zvw en AWBZ hulp, te weten: de voormalige provinciale jeugdhulp, de gesloten jeugdhulp en de jeugdreclassering. Conform het besluit Jeugdwet zijn de gemeenten hiervoor verantwoordelijk. Afsproken is dat het COA vanaf 1 januari 2015 namens de gemeenten de inkoop van deze jeugdhulp gaat verzorgen. Hiermee wordt voorkomen dat gemeenten niet de benodigde hulp hebben ingekocht, aangezien veel kinderen in de loop van het jaar in verschillende COA-centra terecht komen. Omdat de budgetten voor deze zorg wel zijn overgeheveld naar het gemeentefonds, zijn het Rijk en de VNG overeengekomen dat dit budget, (€ 3 miljoen per jaar) wordt teruggeboekt naar het Rijk en dat het COA zorg draagt voor inkoop en financiering van deze zorg.

Onder verantwoordelijkheid van de gemeenten

- De gemeenten zijn verantwoordelijk voor het realiseren van alle jeugdhulp (voor zover die niet valt onder de dekking van de RZA en de NJZ), voor minderjarigen die onder verantwoordelijkheid van Nidos vallen en die niet in een COA-voorziening verblijven. Want bij verblijf in een COA-voorziening (zie hierboven) is het COA immers verantwoordelijk voor inkoop van alle jeugdhulp.
- Gemeenten zijn vanaf 1 januari 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van kindbeschermingsmaatregelen ten behoeve van niet rechtmatig in Nederland verblijvende minderjarige vreemdelingen die de kinderrechter aan andere gecertificeerde instellingen dan Nidos opdraagt. Deze verantwoordelijkheid betreft niet alleen de maatregelen voor jeugdbescherming, maar ook de voorzieningen die vanuit de Jeugdwet (jeugdhulp, zorg en begeleiding) in het kader van de uitvoering van deze maatregelen worden ingezet.
- Voor beide hierboven beschreven verantwoordelijkheden geldt, dat de budgetten hiervoor per 1 januari 2015 naar de gemeente overgeheveld zijn in het kader van de transitie jeugdzorg.

5 Periode

Bovenstaande afspraken gelden voor een periode van drie jaar (dus tot en met 2017). Daarna zullen de afspraken worden geëvalueerd en zo nodig worden bijgesteld op basis van de ervaringen en beschikbare gegevens.

6 Toelichting op verantwoordelijkheidsverdeling

6.1 Doelgroepen

Rechtmatig in Nederland verblijvende minderjarige vreemdelingen zijn vreemdelingen die in het bezit zijn van een verblijfsvergunning, vreemdelingen die nog niet zijn toegelaten. (dus vreemdelingen die in afwachting zijn van een beslissing op hun aanvraag voor een verblijfsvergunning) en vreemdelingen aan wie uitstel van vertrek is verleend.

Over het algemeen verblijven vreemdelingen die in afwachting zijn van een beslissing op hun aanvraag voor een verblijfsvergunning in een opvanglocatie van COA.

Niet-rechtmatig in Nederland verblijvende minderjarige vreemdelingen zijn dus vreemdelingen zonder geldige verblijfstitel die niet in een procedure zitten, dan wel geen uitstel van vertrek hebben verkregen. Dit zijn doorgaans uitgeprocedeerde asielzoekers of vreemdelingen die geen verblijfsvergunning hebben aangevraagd. Uitgeprocedeerde gezinnen met minderjarige kinderen kunnen in een gezinslocatie van het COA worden geplaatst. Deze gezinnen kunnen hier verblijven tot dat het gezin Nederland verlaat of wordt uitgezet, dan wel tot dat het jongste kind de leeftijd van 18 jaar bereikt. Als jeugdhulp voor een niet-rechtmatig in Nederland verblijvende minderjarige die niet bij het COA verblijft noodzakelijk is, dan zal deze minderjarigen zich hiervoor bij de gemeente moeten melden. Ook kan voor niet-rechtmatig in Nederland verblijvende minderjarigen een kinderbeschermingsmaatregel (voogdij of ondertoezichtstelling) worden opgelegd. Deze kinderbeschermingsmaatregel wordt uitgevoerd door een GI.

Bij aankomst van een **alleenstaande minderjarige vreemdeling (AMV)** in Nederland of bij aantreffen van een AMV zonder rechtmatig verblijf door de autoriteiten, wordt een AMV in contact gebracht met Stichting Nidos die verantwoordelijk is voor het uitoefenen van gezag over AMV's. Nidos dient hiertoe een voogdij-aanvraag in bij de rechtbank. Bij toekenning van de voogdij komt het gezag bij Nidos te liggen. Nidos is bevoegd de belangen te behartigen van de AMV tijdens de asielprocedure en wordt daarin bijgestaan door een advocaat. Nidos kan ook een ondertoezichtstelling uitvoeren voor minderjarigen uit gezinnen die bij het COA verblijven.

6.2 Organisaties

Het COA

Het COA valt als zelfstandig bestuursorgaan binnen het domein van het ministerie van VenJ. Het COA regelt opvang, zorg en jeugdhulp voor 4.234 kinderen (stand per 1 januari 2014) die verblijven in een COA-voorziening.

Het gaat om de volgende groepen kinderen:

- Kinderen in procedure, maar nog zonder verblijfsvergunning.
- Kinderen met een verblijfsvergunning, die wachten op een plaatsing in een gemeente.
- Kinderen zonder verblijfsvergunning die de leeftijd van 18 jaar nog niet hebben bereikt en die niet gedwongen of vrijwillig terugkeren naar het land van herkomst.
- Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (AMV's) die onder verantwoordelijkheid van Nidos vallen maar in een COA-voorziening geplaatst zijn. Deze groep minderjarigen kan ook overlappen met minderjarigen onder a, b of c.
- Kinderen met ouders en met een OTS maatregel. Deze groep minderjarigen kan ook overlappen met minderjarigen onder a, b of c.

Kinderen die onder verantwoordelijkheid van Nidos vallen (voogdij-AMV's en OTS-en), kunnen dus ook in een COA-voorziening verblijven. Dan gelden voor jeugdhulp en zorg de regels die bij het COA van toepassing zijn.

De financiering van de zorg aan minderjarigen in een COA-voorziening is als volgt geregeld:

- Het Rijk (VenJ) financiert de COA-voorzieningen.
- Het Rijk (VenJ) betaalt onder meer het speciaal onderwijs en eventuele plaatsing in een justitiële jeuginrichtingen.
- Het COA koopt namens de gemeenten de gesloten jeugdhulp en de voormalige provinciale jeugdzorg in. Dit is per 1 januari 2015 ondergebracht in de Regeling Zorg Asielzoekers (RZA). Hiervoor wordt € 3 miljoen per jaar teruggeboekt uit het gemeentefonds naar het Rijk. Het Rijk maakt dit over aan het COA.
- Het COA heeft een contract publieke gezondheidszorg afgesloten met GGD GHOR Nederland (voorheen GGD Nederland) voor de jeugdgezondheidszorg. Het ministerie van VenJ betaalt dit.
- Het COA heeft ook een contract met Menzis afgesloten (Regeling Zorg Asielzoekers - RZA). Het verstrekkingenpakket komt grotendeels overeen met het voormalige Zvw-AWBZ pakket. COA ontvangt de middelen hiervoor van het ministerie van VenJ.

Nidos

Nidos voert als gecertificeerde instelling op grond van de Jeugdwet en het Burgerlijk Wetboek, de voogdijtaak uit voor AMV's. Daarnaast voert Nidos ook de ondertoezichtstelling uit over minderjarige vreemdelingen die met hun ouder(s) in Nederland zijn. Naast de begeleiding is Nidos ook verantwoordelijk voor de opvang van een AMV in gezinnen. Nidos heeft een eigen bestand van opvanggezinnen (opvanggezinnen en Wonen in Gezinsverband).

Nidos is verantwoordelijk voor circa. 2.960 minderjarigen, waarvan er circa. 1.285 bij het COA verblijven.

In Nidos-opvang verblijven de volgende groepen:

- a) AMV's met een status;
- b) AMV's in procedure;
- c) AMV's uitgeprocedeerd zonder rechtmatig verblijf (hebben tot 18de jaar recht op opvang);
- d) Kinderen met een (OTS) met uithuisplaatsing.

Minderjarigen die onder begeleiding van Nidos staan, kunnen dus in een opvanggezin van Nidos, maar ook bij het COA verblijven, dan wel (indien dat gezien hun problematiek noodzakelijk is) in de gesloten jeugdhulp, een residentiële instelling, pleegzorg of een (voormalige) AWBZ-voorziening.

De financiering van de zorg aan door Nidos opgevangen jeugdigen is als volgt geregeld:

- Het ministerie van VenJ financiert de kinderbeschermingsmaatregelen die door Nidos worden uitgevoerd, inclusief de opvang in opvanggezinnen.
- Het ministerie van VenJ betaalt onder meer het speciaal onderwijs en eventuele plaatsing in een justitiële jeugdinrichtingen.
- De gemeenten kopen voor deze doelgroep de overige jeugdhulp (zoals in de Jeugdwet beschreven) in behalve als deze kinderen in een COA-voorziening zitten (dan betaalt het COA), dan wel deze kinderen nog geen verblijfsstatus hebben. In dat laatste geval betaalt Nidos de jeugd-GGZ, jeugd-AWBZ, de Wlz en de ZVW kosten. Dus zowel de gesloten jeugdhulp als de voormalige provinciale jeugdzorg en de J-GGz en J-AWBZ die naar de Jeugdwet over is gekomen. De middelen voor deze zorg aan de jongeren zijn toegevoegd aan het macrobudget van gemeenten. Nidos betaalt voor hen alleen zak- en kleedgeld en de kosten van bewassing e.d. voor zover deze kinderen onder verantwoordelijkheid van Nidos in een residentiële voorziening verblijven.
- Het merendeel van de jongeren in Nidos opvang verblijft in een Nidos opvanggezin hetgeen door Nidos gefinancierd wordt o.b.v. subsidie van ministerie van VenJ. Met die gezinnen sluit Nidos opvangcontracten (pleegcontracten).

- Minderjarigen met een verblijfsvergunning worden door Nidos aangemeld bij VGZ voor een zorgverzekering. De kosten komen niet voor rekening van Nidos. VGZ verrekent de kosten op dezelfde wijze als voor Nederlandse minderjarigen. Minderjarigen met een verblijfsvergunning hebben recht op zorg conform de Zvw en de Wlz.
- Minderjarigen zonder verblijfsvergunning, maar in procedure worden door Nidos aangemeld bij VGZ voor de zogenoemde Nidos-Justitie-ziektekostenregeling (NJZ). Ook deze jeugdigen krijgen een polis maar de financiering loopt anders: VGZ brengt de kosten in rekening bij Nidos c.q. het ministerie van Veiligheid en Justitie.

Niet rechtmatig verblijvende minderjarigen en de gemeente

De GI's voeren ook kinderbeschermingsmaatregelen voor niet rechtmatig in Nederland verblijvende minderjarigen. Het gaat om enkele tientallen kinderen per jaar. Deze groep maakt ook gebruik van jeugdhulp in vrijwillige kader.

De financiering van de jeugdhulp (inclusief jeugdbescherming en jeugdreclassering) aan deze kinderen is de verantwoordelijkheid van de gemeenten.

Deze jeugdhulp maakte onderdeel uit van de totale doeluitkering die is overgeheveld naar de integratie uitkering.

Als deze kinderen zorg nodig hebben vergelijkbaar met de zorg uit de Wlz en Zvw zijn in principe de ouders verantwoordelijk voor kosten. Indien ouders dit niet kunnen betalen, kunnen zorgaanbieders de door hen geleverde zorg declareren bij het Zorginstituut Nederland (ZIN).

Staan deze kinderen onder voogdij van een GI, dan worden deze (zorg)kosten betaald door de betreffende GI. Ook de middelen hiervoor zijn overgeheveld naar de integratie uitkering.

6.3 Overzicht van type jeugdhulp, doelgroep en kostenverantwoordelijke

In onderstaand schema is een overzicht opgenomen van welke partij, voor welke doelgroep welke soort jeugdhulp financiert.

Kind verblijft in:	Specifieke situatie	Provinciale jeugdzorg	Gesloten jeugdhulp	Jeugd-bescherming (Voogdij+ OTS)	Jeugd-reclassering	Jeugd-GGZ Jeugd- AWBZ obv Jeugdwet	Wet langdurige zorg	ZVW (excl. Jeugd GGZ)	
	COA-voorziening	Kind verblijft in COA-voorziening, (eventueel met jeugdbescherming van Nidos)	COA ¹	COA	Nidos	COA (ingekocht bij GI)	COA	COA	COA
	Nidos-voorziening (dan wel residentiele voorziening)	Kind (AMV) heeft verblijfsvergunning	Gemeenten ²	Gemeenten	Nidos	Gemeenten	Gemeenten	Rijk/zorgkantoor	Zorg-verzekeraars
		Kind (AMV) heeft (nog) geen verblijfsvergunning	Gemeenten ³	Gemeenten	Nidos	Gemeenten	Nidos	Nidos	Nidos
	Elders in Nederland zonder status	onder voogdij GI	Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten
		onder OTS GI of met vrijwillige hulp bij gemeente	Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten	Ouders of ZIN ⁴	Ouders of ZIN ⁴
	Elders in Nederland met status	Kind met verblijfsstatus, die niet bij COA verblijft en niet onder verantwoordelijkheid van Nidos valt	Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten	Gemeenten	Rijk/zorgkantoor	Zorg-verzekeraars

¹ De rood gedrukte teksten hebben betrekking op de jeugdhulp die door COA namens gemeenten wordt ingekocht (zie paragraaf 4 voor de uitwerking).

² Met uitzondering van de gezinsopvang/pleegzorg die Nidos zelf financiert.

³ Idem als voetnoot 1.

⁴ In principe zijn ouders verantwoordelijk voor kosten van zorg aan het kind. Indien ouders dat niet kunnen betalen, kunnen zorgaanbieders de door hen geleverde zorg declareren bij het Zorginstituut Nederland (ZIN).

Nadere toelichting schema

1. Een van de belangrijkste uitgangspunten van dit overzicht is 'plaats van verblijf'. Een kind kan in een COA-voorziening opvang hebben en tegelijkertijd in het kader van een kinderbeschermingsmaatregel onder voogdij van Nidos vallen of in het kader van een OTS door Nidos begeleid worden. In dat geval zijn alle jeugdhulpkosten voor het COA (zie 4. Afspraken op hoofdlijnen), behalve de uitvoering van de maatregel voor kinderbescherming zelf. Die kosten liggen immers bij Nidos. De plaats van verblijf is dan dus de meest bepalende factor voor de toedeling van de kosten. Ook kan het voorkomen dat een kind dat bij het COA verblijft al een verblijfstatus heeft maar nog niet woonachtig is in een gemeente. Ook dan geldt, dat de kosten voor het COA zijn tot het moment waarop het kind in de gemeente woonachtig is.
2. Bij kinderen die door Nidos worden begeleid, is ten aanzien van de kosten sprake van twee hoofdgroepen. Kinderen die in een COA-voorziening verblijven (zie 1) en kinderen die niet in een COA-voorziening verblijven. Als kinderen niet in een COA-voorziening verblijven, dan verblijven zij of bij de opvanggezinnen van Nidos of in voorkomende gevallen in een residentiële voorziening. Voor kinderen die rechtstreeks van uit CAO voorziening in een residentiële voorziening worden geplaatst blijft COA financieel verantwoordelijk. Voor de kinderen die niet in een COA-voorziening verblijven, geldt dat zij een rechtmatige verblijfsstatus kunnen hebben dan wel (nog) geen verblijfsstatus hebben. Voor kinderen met een verblijfsstatus geldt in principe dezelfde verantwoordelijkheid voor financiering als voor alle kinderen in Nederland. Alleen de financiering van de jeugdbeschermingsmaatregel loopt dan nog wel via Nidos. Voor kinderen zonder een verblijfsstatus geldt dat het Nidos verantwoordelijk is voor alle jeugdhulp m.u.v. provinciale jeugdzorg, gesloten jeugdhulp en jeugdreclassering. De inkoop en financiering van deze laatste drie vormen van zorg is de verantwoordelijkheid van gemeenten. In het kader van de wet op de jeugdzorg waren de provincies hiervoor verantwoordelijk.
3. Er zijn ook kinderen die niet in een procedure zitten, geen verblijfsstatus hebben en ook niet op andere titel in een voorziening van COA of Nidos verblijven. Het betreft niet rechtmatig in Nederland verblijvende minderjarige vreemdelingen. Ten aanzien van de toedeling van financiering van de kosten is het belangrijkste criterium of deze kinderen onder voogdij van een GI staan of niet. Indien kinderen onder voogdij staan, zijn alle kosten voor jeugdhulp en zorgkosten voor rekening van de gemeenten. Als er geen sprake is van voogdij bij een GI zijn alle kosten ook voor gemeenten, behoudens de zorg die valt onder de Wlz en de ZvW. Die kosten zijn dan voor de ouders. Indien ouders dat niet kunnen financieren, kunnen zorgaanbieders de door hen geleverde zorg declareren bij het Zorginstituut Nederland (ZIN).
4. Tot slot is sprake van een groep minderjarige vreemdelingen die rechtmatig in Nederland verblijven en die niet in een voorziening van COA verblijven en niet door Nidos begeleid worden. Voor deze groep kinderen geldt dat de financiering plaatsvindt, net zoals voor kinderen met de Nederlandse nationaliteit.

Dit is een uitgave van het

Ministerie van Veiligheid en Justitie

Ministerie van Volksgezondheid,
Welzijn en Sport

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

www.voordejeugd.nl

Juli 2015

UITGEBREIDE HANDREIKING juli 2015

Huisvesting vergunninghouders

Interessant voor

- alle betrokkenen bij de huisvesting van vergunninghouders
- In het bijzonder geschikt voor**
- nieuwe medewerkers en nieuwe bestuurders

1. Inhoud

2. Inleiding	2
3. De toewijzingsprocedure	3
3.1 Halfjaarlijkse taakstelling	3
3.2 De toewijzingsprocedure	3
3.3 Verdeling van taken	6
3.4 Globale werkwijze	10
4. Toezicht	12
4.1 De Wet revitalisering	12
4.2 Huisvestingswet 2014	13
4.3 De interventieladder	13
4.4 Praktische tips	16
5. Nadere informatie	17
Bijlage 1	17
Bijlage 2	19
Bijlage 3	20

2. Inleiding

Voor u ligt de eerste versie van de handreiking "Huisvesting vergunninghouders". Deze versie is gebaseerd op de handreiking "Realisatie huisvesting verblijfsgerechtigden van 1 oktober 2012" van het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Die handreiking is geactualiseerd. Deze nieuwe handreiking beschrijft dus het huidige proces van de huisvesting van vergunninghouders en het toezicht. Het is vooral interessant voor medewerkers van de ketenpartners.

In de loop van dit jaar zal aan deze versie veel actuele informatie – zoals schema's en goede voorbeelden – worden toegevoegd.

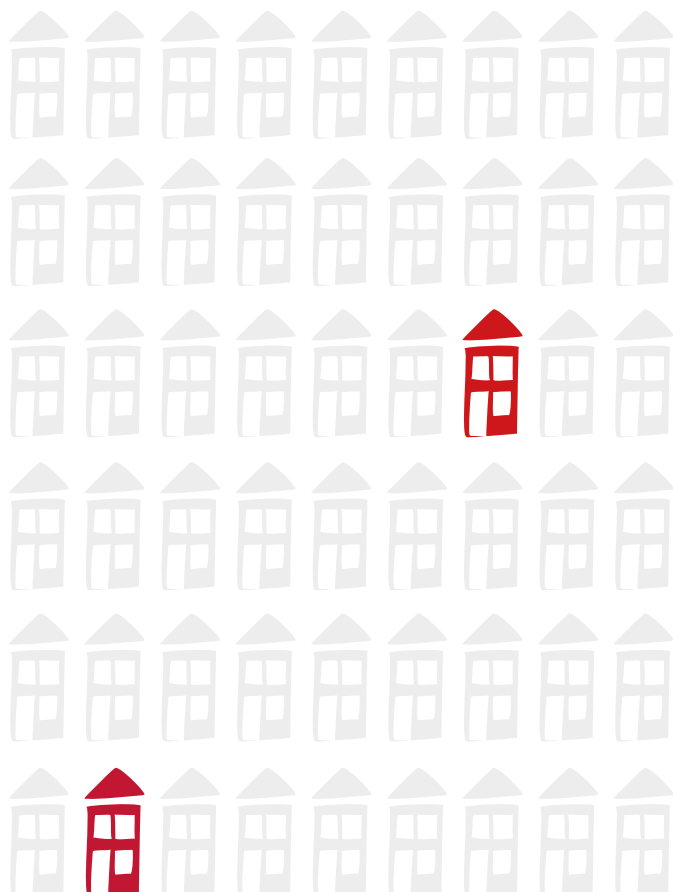
De ketenpartners die betrokken zijn bij de huisvesting van vergunninghouders werken samen aan één opgave, ieder vanuit de eigen taken, verantwoordelijkheden en verplichtingen.

Hoofddoel van de handreiking is het bieden van een hulpmiddel (en naslagwerk) voor de ketenpartners bij het realiseren van de huisvesting van vergunninghouders, en voor het toezicht daar op. De handreiking is daarom in twee delen opgesplitst.

Hoofdstuk 3 is gericht op de ketenpartners en bevat: een schets van de toewijzingsprocedure; een beschrijving van de taken en verantwoordelijkheden van de ketenpartners; de globale werkwijze van het COA.

Hoofdstuk 4 gaat in op de wijze waarop het toezicht kan worden uitgeoefend: de Wet revitalisering generiek toezicht: inhoud op hoofdlijnen; de bestuurlijke interventieladder: van signaleren naar feitelijke indeplaatsstelling; de Huisvestingswet 2014 en de toewijzingsprocedure; de herverdeling van de gemeentelijke taakstelling.

In de bijlagen zijn verder aandachtspunten opgenomen die voor de ketenpartners van belang kunnen zijn bij het vormgeven of beheersen van het proces van huisvesting van vergunninghouders.

3. De toewijzingsprocedure

3.1 Halfjaarlijkse taakstelling

In de Nederlandse opvangcentra verblijven onder andere asielzoekers die, na screening door de Immigratie en Naturalisatiedienst (IND), een verblijfsvergunning hebben gekregen. Deze vergunninghouders moeten zo snel mogelijk de opvangcentra verlaten en reguliere woonruimte betrekken. Daarmee wordt een snelle integratie in de Nederlandse samenleving bevorderd. Bovendien kan de kostbare centrale opvang dan worden benut voor de opvang van asielzoekers die nog in procedure zijn.

De minister van Veiligheid en Justitie maakt elk halfjaar bekend hoeveel vergunninghouders in Nederland moeten worden gehuisvest. Dat aantal wordt, naar rato van het aantal inwoners, verdeeld over de gemeenten in Nederland. De totale taakstelling is gebaseerd op de inschatting van het aantal vergunninghouders voor het komende halfjaar. De gemeenten zijn op grond van de Huisvestingswet 2014 verplicht deze taakstelling te realiseren.

3.2 De toewijzingsprocedure

Vertrekpunt is dat het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) een kandidaat (of kandidaten) aan de gemeente toewijst en dat de gemeente in samenwerking met de woningcorporatie vervolgens de huisvesting regelt. Het COA heeft na vergunningverlening twee weken de tijd om informatie over de vergunninghouder te verzamelen en de koppeling aan een gemeente tot stand te brengen. Na de koppeling heeft de gemeente 10 weken de tijd om huisvesting te regelen en twee weken om de verhuizing te laten plaatsvinden. De totale doorlooptijd – van vergunning tot verhuizing – moet dus in totaal 14 weken bedragen. Het gaat hier om bestuurlijk gemaakte afspraken over termijnen waarbinnen het in de praktijk mogelijk moet zijn om de huisvesting te regelen.

Ten behoeve van de verdeling van vergunninghouders is Nederland in vijf regio's opgedeeld, waarbij onder meer rekening is gehouden met bestuurlijke grenzen en woningmarktaspecten:

- Groningen, Friesland en Drenthe;
- Overijssel en Gelderland;
- Flevoland, Utrecht en Noord-Holland;
- Zuid-Holland en Zeeland;
- Noord-Brabant en Limburg.

Per regio zijn bij het COA regievoerders aangesteld die zorg dragen voor de feitelijke koppeling van de vergunninghouders aan de gemeente. Deze functionaris in het huisvestingsproces is dé contactpersoon voor de gemeenten in de regio. Aan de hand van zijn/haar

kennis over de vergunninghouders en de regio, brengt de regievoerder een zo goed mogelijke match tot stand tussen een vergunninghouder en een gemeente. Op deze manier worden de vergunninghouders eerlijk en evenredig aan gemeenten toegewezen. Los van de 'dagelijkse' contacten met gemeenten zal de regievoerder periodiek met een gemeente, of samenwerkende gemeenten, in gesprek gaan over het koppelingsbeleid. De inspanningen van de regievoerder zijn er op gericht om samen met de gemeente(n) tot een goede uitvoering te komen. Maar uiteraard kunnen zich meningsverschillen voordoen. Als deze onoplosbaar lijken te zijn, staat voor de gemeente in eerste instantie de weg open naar de COA-leiding, en in tweede instantie naar het ministerie van Veiligheid en Justitie.

Het COA neemt de informatie over vergunninghouders op in het Taakstelling Volg Systeem (TVS). Dit is een gezamenlijk systeem waarop gemeente en het COA kunnen inloggen om gegevens uit te wisselen. Het gaat om gegevens die voor de gemeente relevant zijn, zoals gezinsgrootte en -samenstelling, herkomstland, taal, opleiding, werkervaring en eventuele zichtbare lichamelijke beperkingen. Het COA heeft geen toegang tot het medisch dossier van de vergunninghouder.

Fase 1 Koppeling vergunninghouder-gemeente (2 weken)

Voor fase 1 van het huisvestingsproces – de fase van vergunningverlening tot koppeling van de vergunninghouder aan een gemeente – wordt rekening gehouden met een termijn van twee weken. Binnen die twee weken moeten tal van acties door het COA worden uitgevoerd.

VROEGTIJDIG INSCHRIJVEN IN DE BRP IS OM MEER REDENEN VAN BELANG.

Bij het inschrijven wordt een burgerservice nummer (BSN) aangemaakt, dat nodig is om een bankrekening te openen, een huurovereenkomst aan te gaan en een ziektekostenverzekering af te sluiten.

De IND maakt zo spoedig mogelijk na vergunningverlening een verblijfspas aan, op basis van de dan bekende gegevens. Daarbij wordt de Basisregistratie personen (BRP) geraadpleegd. Met het direct na vergunningverlening inschrijven in de BRP wordt voorkomen dat de gegevens op de verblijfspas niet overeenkomen met de gegevens in de BRP.

Direct na de vergunningverlening wordt op de AZC-locatie door de programmabegeleider van het COA een gesprek met de vergunninghouder gevoerd. Bij het gesprek is een tolk aanwezig om er zeker van te zijn dat

de vergunninghouder alle informatie goed begrijpt. In het gesprek geeft het COA aan dat de vergunninghouder in de regio van het AZC wordt uitgeplaatst. Alleen in heel bijzondere gevallen is plaatsing in een andere regio mogelijk. Of er sprake is van een dergelijk bijzonder geval wordt door het COA beoordeeld. Tijdens het gesprek wordt bovendien benadrukt dat het van belang is dat de vergunninghouder zich zo snel mogelijk in de Basisregistratie personen (BRP) van de AZC-gemeente inschrijft.

Na dit gesprek neemt het COA op de AZC-locatie de informatie over de vergunninghouder op in het TVS. Deze informatie wordt via het TVS beschikbaar gesteld aan de regievoerder. De informatie is gestandaardiseerd en voorziet in de informatiebehoefte voor de eerste huisvesting. De informatie over de vergunninghouder wordt door middel van een notificatie aan de gemeente gestuurd. Dat gebeurt twee keer: ten tijde van de koppeling en zodra het profiel compleet is (waaronder het BSN). Gemeenten kunnen in iedere fase van het proces contact opnemen met regievoerders om uitvoeringsvraagstukken op te lossen.

De regievoerder koppelt de vergunninghouder aan een gemeente in de betrokken regio en houdt daarbij zoveel als mogelijk rekening met:

- de gemeentelijke taakstellingen: de regievoerder zorgt voor een evenredige spreiding van vergunninghouders binnen de regio;
- eventuele voor- of achterstanden van de gemeenten op de realisatie van de taakstelling: het spreekt voor zich dat aan gemeenten met bestaande achterstanden meer vergunninghouders worden toegedeeld dan aan gemeenten die voor liggen of bij zijn, zodat inhaal van achterstanden ook mogelijk blijft. Voor de regievoerder is de forecast in het TVS leidend om deze voor- of achterstand te bepalen;

DWINGENDE PLAATSINGSCRITERIA COA

- **Familie in de eerste graad;**
  - **Zeer specialistische ziekenhuisbehandeling die niet overdraagbaar is naar een andere behandelend arts;**
  - **Het volgen van een zeer specifieke opleiding;**
  - **Een arbeidsovereenkomst voor minimaal een half jaar en 20 uur per week.**
- de lokale woningmarkt: bijvoorbeeld het type woningen dat beschikbaar is (het corporatiebezit in een gemeente kan specifiek geschikt zijn voor bijvoorbeeld kleine huishoudens, gezinnen, ouderen, studenten, zorg);
  - onderlinge afspraken tussen gemeenten: de regievoerder vergemakkelijkt het huisvestingsproces binnen samenwerkingsverbanden. De regievoerder sluit – waar gewenst en mogelijk – aan bij de overleggen, monitort het proces en adviseert;
  - de informatie over de vergunninghouder: bijvoorbeeld de opleiding (of de gewenste opleiding) en de werkervaring kunnen een rol spelen bij de plaatsing (geen akkerbouwer in de Rotterdamse haven plaatsen). Direct na de koppeling beschikt de gemeente via het

TVS over informatie over de vergunninghouder, zodat de gemeente ook direct aan de slag kan. De AZC-locatie ontvangt een koppelingsbrief voor de vergunninghouder en weet op die manier welke gemeente de vergunninghouder zal gaan huisvesten. De AZC-locatie geeft dit door aan de vergunninghouder.

INFORMATIE OVER DE VERGUNNINGHOUDER

Een groot deel van de vergunninghouders krijgt al kort na aankomst in Nederland een positieve beschikking. Er is dan vaak enige informatie over de vergunninghouder beschikbaar. Aanvullende informatie wordt verzameld tijdens de gesprekken met de vergunninghouder op het AZC. In de loop van de tijd wordt meer bekend over de betrokken persoon. Binnen twee weken na de positieve beschikking wordt de informatie aan de gekoppelde gemeente overgedragen via het TVS. Er zijn geen privacygevoelige gegevens van de vergunninghouder opgenomen (bijvoorbeeld medisch dossier). Uitsluitend die informatie wordt overgedragen die relevant is voor de huisvesting door de gemeente, zoals gegevens omtrent de gezinsgrootte en -samenstelling, het herkomstland, de moedertaal, opleiding, werkervaring, informatie over een eventuele gezinshereniging en eventuele zichtbare lichamelijke beperkingen. Ook wordt vermeld of het een zogenoemde 'nareiziger' betreft (een gezinslid van een eerder toegelaten vergunninghouder).

Fase 2 Gemeente regelt Woonruimte (10 weken)

In fase 2 van het huisvestingsproces gaat het om de termijn waarbinnen huisvesting voor een gekoppeld persoon of huishouden moet worden gerealiseerd. De bestuurlijk afgesproken toewijzingsprocedure hanteert hierbij een maximale termijn van 12 weken: 10 weken voor het regelen van woonruimte en vervolgens twee weken voor de feitelijke verhuizing van de vergunninghouder.

Hieronder zijn puntsgewijs de stappen opgenomen die onder regie en verantwoordelijkheid van de gemeente kunnen worden doorlopen om tot een goed resultaat te komen:

- De gemeente meldt aan de woningcorporatie(s) en de organisatie voor de maatschappelijke begeleiding (bijvoorbeeld VluchtelingenWerk) in haar werkgebied dat de vergunninghouder moet worden gehuisvest, en geeft daarbij de voor de huisvesting relevante gegevens aan.
- De corporatie zoekt een (passende) woonruimte voor de vergunninghouder binnen haar leegstaand of leegkomend woningbezit.
- De woningcorporatie meldt aan de gemeente dat woonruimte is gevonden, stelt een huurcontract op, en maakt (zo mogelijk in overleg met de gemeente en de maatschappelijke begeleiding) een afspraak voor ondertekening van het huurcontract.
- De gemeente stemt de eerste opvang van de vergunninghouder af met de maatschappelijke begeleiding.

- De gemeente informeert de vergunninghouder of de contactpersoon van hem/haar over de afspraken over de tekendatum.
- De regievoerder informeert de AZC-locatie, zodat ook de medewerkers op de hoogte zijn van de tekendatum en de gemaakte afspraken.
- Op de tekendag gaat de vergunninghouder na ondertekening van het huurcontract naar het gemeentehuis voor overschrijving in de BRP. Vervolgens wordt een gesprek gevoerd met de vergunninghouder, waarin informatie wordt gegeven over de inkomensvoorziening, inrichtingskrediet, collectieve verzekeringen, e.d. Aanvragen worden ter plekke ingevuld.
- Afhankelijk van de gemaakte afspraken kan de maatschappelijke begeleiding eventueel samen met de vergunninghouder de woning inspecteren: inventarisatie benodigde huisraad en eventueel stoffering.
- De vergunninghouder keert terug naar het AZC om de verhuizing voor te bereiden.
- De gemeente stuurt een getekende kopie van het huurcontract naar de regievoerder. Deze zorgt voor registratie van de ingangsdatum van het huurcontract en informeert de AZC-locatie over de aanstaande verhuizing.

Fase 3 De verhuizing (2 weken)

Voor fase 3 van het huisvestingsproces, van het ondertekenen van het huurcontract tot de feitelijke verhuizing, is maximaal twee weken ingeruimd. De volgende acties worden ondernomen:

- De gemeente toetst de aanvraag van de vergunninghouder voor een uitkering op basis van de Participatiewet en het inrichtingskrediet en kent toe.
- De gemeente regelt de betaling van het inrichtingskrediet, zodat de vergunninghouder stoffering en huisraad kan aanschaffen. In sommige gemeenten ondersteunt de maatschappelijke begeleiding de vergunninghouder bij woningklussen en woninginrichting, en adviseert bij de aanschaf van noodzakelijke spullen. Het is denkbaar dat eerder in het proces afspraken zijn gemaakt met de vorige bewoner(s) over het overnemen van huisraad en stoffering.
- De vergunninghouder verhuist, zo nodig geholpen door de begeleidende organisatie.
- Op de dag van de verhuizing registreert het COA op de AZC-locatie het vertrek van de vergunninghouder. De locatie stelt de uitschrijfkaart van de vergunninghouder (B12 formulier) op en stuurt deze naar de gemeente.
- Een gekoppelde vergunninghouder wordt automatisch geteld voor de taakstelling nadat hij/zij is uitgeschreven. De gemeente hoeft dit dus niet zelf aan het COA te melden. Dat moet wél worden gedaan als de huisvesting niet via een COA-koppeling tot stand is gekomen, omdat de vergunninghouder bijvoorbeeld zelfstandig huisvesting heeft gevonden. Het COA draagt per direct zorg voor digitale verwerking voor de taakstelling, waarmee het huisvestingsproces formeel is afgerond.
- Als op het moment dat de vergunninghouder wordt afgemeld voor de taakstelling, hij/zij nog is ingeschreven bij het COA, wordt de opvang direct beëindigd. Als er sprake is van vertraging – bijvoorbeeld omdat de

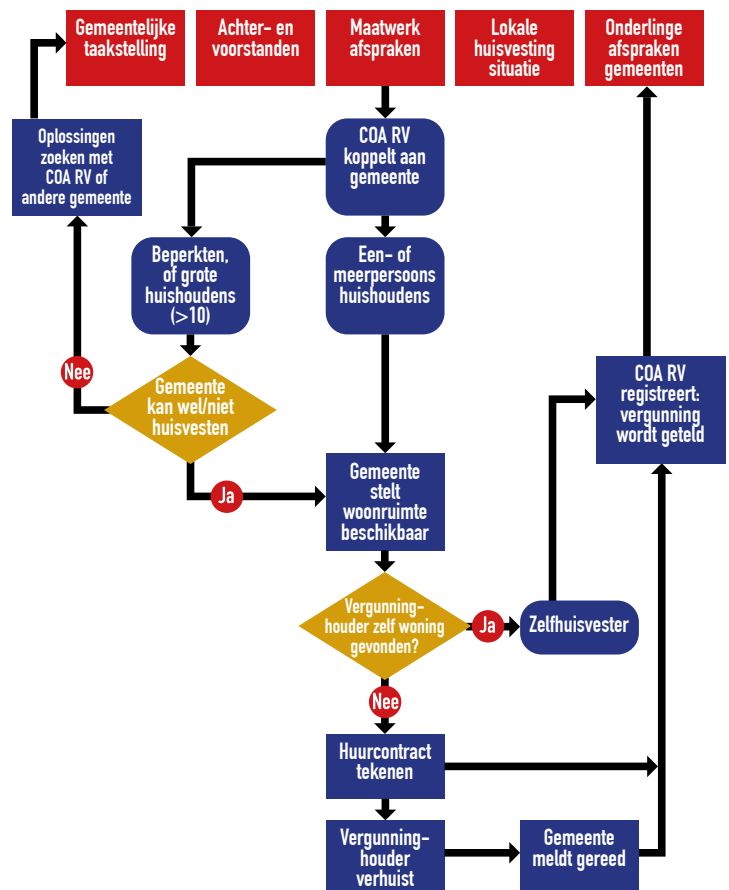
gemeente de financiën voor de vergunninghouder nog niet heeft geregeld – kan het COA tekenen voor het verlengen van de opvang.

Voor de vergunninghouder is dit het begin van het zelfstandig wonen en leven in Nederland. De eerste periode blijft individuele maatschappelijke begeleiding nodig, voor allerlei regelzaken en bijvoorbeeld het invullen van formulieren. De gemeente is er voor verantwoordelijk dat die begeleiding er is en wordt gefinancierd.

Zeer grote gezinnen (meer dan acht personen) en mensen die vanwege een beperking zeer specifieke huisvesting nodig hebben, vormen een bijzondere groep waar in sommige gevallen ook een bijzondere aanpak voor nodig is. Als de gemeente geen huisvesting kan aanbieden voor deze bijzondere vergunninghouders, dan gaat zij met de regievoerder in overleg om een oplossing te zoeken.

SCHEMA TOEWIJZINGSPROCEDURE:

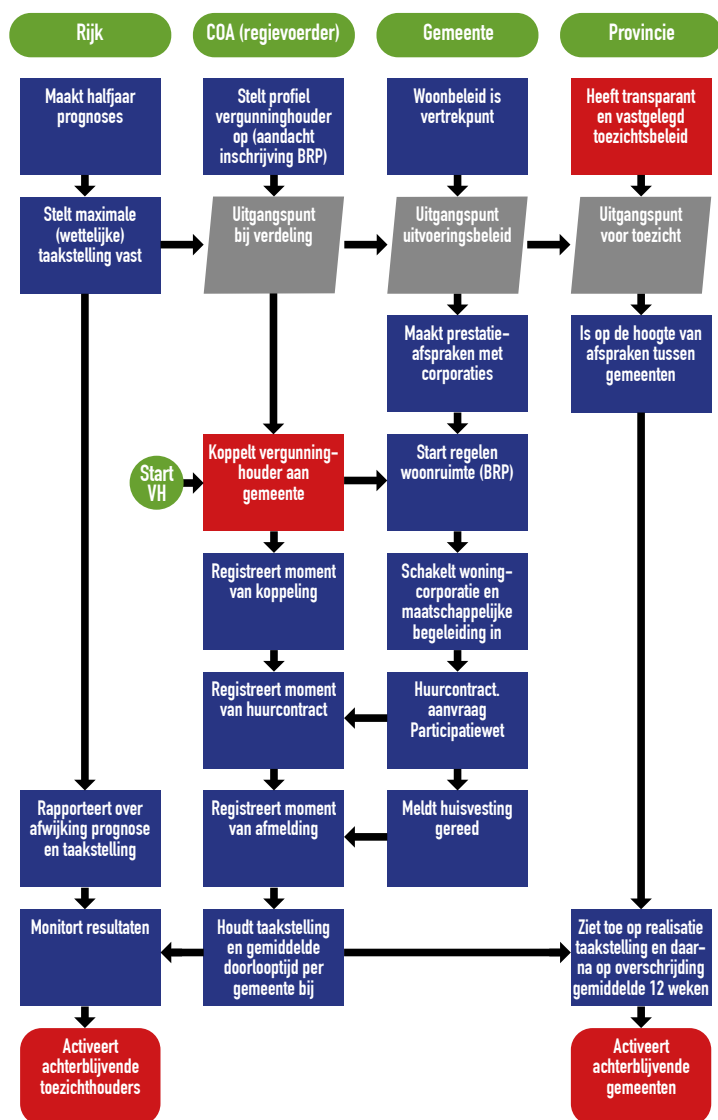
COA-regievoerder (RV) houdt rekening met:

3.3 Verdeling van taken, verantwoordelijkheden en verplichtingen.

De verschillende partijen

In onderstaand schema is een globale verdeling opgenomen van taken en verantwoordelijkheden van Rijk, provincie, gemeente en COA in de toewijzingsprocedure.

Eerder (zie paragraaf 3.2) werd al de toewijzingsprocedure besproken. In de volgende paragrafen is per betrokken partij een beschrijving opgenomen van taken, verantwoordelijkheden en mogelijke activiteiten. Daarbij speelt de toewijzingsprocedure uiteraard een belangrijke rol. Om per partij een zo volledig mogelijk overzicht te geven, zijn waar nodig herhalingen van eerder gegeven informatie opgenomen. Naast de in het schema opgenomen partijen in het huisvestingsproces worden ook de activiteiten van verhuurders (woningcorporaties en particuliere verhuurders) en maatschappelijke organisatie beschreven.

3.3.1 Gemeenten

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor het huisvesten van vergunninghouders volgens de opgelegde taakstelling op basis van de Huisvestingswet 2014, artikel 28.

ARTIKEL 28

Burgemeester en wethouders dragen zorg voor de voorziening in de huisvesting van vergunninghouders in de gemeente overeenkomstig de voor de gemeente geldende taakstelling.

Vergunninghouders zijn net als elke Nederlander vrij om zelf woonruimte te zoeken. De meeste vergunninghouders zijn echter aangewezen op bemiddeling door het COA. De regievoerder benadert de gemeente voor de huisvesting van een vergunninghouder, en de gemeente regelt een passende woonruimte.

Het is de verantwoordelijkheid van de gemeente dat zij voldoende vergunninghouders huisvest. De halfjaarlijkse taakstelling is hierbij maatgevend. De gemeenteraad is verantwoordelijk voor het houden van toezicht op de uitvoering van deze taakstelling. De procedure gaat ervan uit dat de gemeente de huisvesting van de vergunninghouder gemiddeld binnen 12 weken regelt. De provincie als toezichthouder neemt deze prestaties mee in haar beoordeling.

WET MAATSCHAPPELIJKE ONDERSTEUNING (WMO)

Het maatschappelijke doel van de Wmo is 'meedoen'. Mensen moeten zelfstandig kunnen (blijven) wonen en mee kunnen doen in de samenleving, al of niet geholpen door vrienden, familie of bekenden. En als dat niet kan, is er ondersteuning vanuit de gemeente.

Om inhoud en vorm te geven aan de verantwoordelijkheid van de gemeente voor de realisatie van de taakstelling, is het verstandig dat de gemeente helder integraal beleid formuleert en dat vastlegt in een beleidsdocument, zoals een woonvisie, en in prestatieafspraken met de woningcorporatie(s). Dat is niet verplicht, maar het kan wel helpen bij de uitvoering en de bewaking van de uitvoering. In een dergelijk beleidsdocument kan onder meer aandacht worden gegeven aan:

- het door bouw en verbouw voorzien in geschikte woonruimte. In de gemeentelijke woonvisie wordt bij het vaststellen van bouwprogramma's rekening gehouden met de (aanvullende) woningbehoefte die uit de instroom van vergunninghouders voortkomt. Dan gaat het niet alleen om de aantallen, maar ook om het gegeven dat het merendeel van de vergunninghouders alleenstaand is;
- hoe om te gaan met de eventuele inzet van tijdelijke (nood)voorzieningen;
- de inhoud van resultaatgerichte prestatieafspraken met de woningcorporatie(s). In bijlage 1 wordt ingegaan op de mogelijke inhoud en vorm van die afspraken;
- de wijze waarop binnen het gemeentelijk apparaat afstemming plaatsvindt voor het regelen van één re-

- geldag/warme ontvangst voor de vergunninghouder. In bijlage 2 worden daarvoor handvatten geboden;
- de inhoud van afspraken met de betrokken maatschappelijke organisaties en begeleiding. Zie voor aandachtspunten bijlage 3;
  - de contacten met de regievoerder en de provincie;
  - het voorkómen en inlopen van achterstanden.

Herverdeling taakstelling tussen gemeenten

In artikel 29, lid 2 van de Huisvestingswet 2014 is beschreven dat gemeenten hun taakstelling met elkaar kunnen herverdelen, zolang de totale taakstelling van alle betrokken gemeenten maar niet wijzigt.

HUISVESTINGSWET 2014, ARTIKEL 29, LID 2
Burgemeester en wethouders van twee of meer gemeenten kunnen gezamenlijk besluiten de taakstelling die voor hun onderscheidenlijke gemeenten volgt uit de formule, genoemd in het eerste lid, te wijzigen, met dien verstande dat de som van de aantallen vergunninghouders in wier huisvesting na die wijziging in de betrokken gemeenten tezamen dient te worden voorzien niet wijzigt.

Voor sommige gemeenten kan het in de praktijk moeilijk zijn om voldoende huisvesting voor vergunninghouders aan te bieden. Dat kan bijvoorbeeld het geval zijn als in een (kleinere) gemeente sprake is van een omvangrijk herstructureringsproject binnen de sociale huurwoningvoorraad. Vanwege noodzakelijke herhuisvesting van bewoners van te slopen of te renoveren woningen kan het aantal voor huisvesting van vergunninghouders beschikbare woonruimte tijdelijk zeer beperkt zijn. In die gevallen ligt een tijdelijke herverdeling voor de hand. Bij herverdeling kan worden besloten tot 'overproductie' in de ene gemeente en 'onderproductie' in een andere gemeente, om tijdige huisvesting van vergunninghouders mogelijk te maken. Na herverdeling moet de nieuwe totale taakstelling voor de betrokken gemeenten gelijk zijn aan de oude totale taakstelling.

In de toewijzingsprocedure koppelt de regievoerder een vergunninghouder aan een gemeente. Deze procedure maakt dat een herverdeling geen betrekking kan hebben op reeds gekoppelde vergunninghouders. Voor hen blijft de huisvestingsplicht dus bestaan. Het is dan ook zaak dat de gemeenten de provincie, de minister van BZK en de regievoerder zo spoedig mogelijk (en liefst voordat een nieuw tijdvak van een halfjaar begint) informeren over een eventuele herverdeling.

Regionale samenwerking

Soms kan het een goede optie voor gemeenten zijn om te kiezen voor regionale samenwerking, vanwege de spreiding van sociale huurwoningen en woningtypen over de regio, maar ook omdat veel woningcorporaties regionaal werkzaam zijn. Met een ruimer potentieel aan woningen en verschillende samenstelling van de lokale woningmarkten is het vinden van geschikte woningen vaak eenvoudiger. Zo zijn in de steden vaker kleinere woningen en appartementen beschikbaar, terwijl in de

dorpen en kernen daar soms in het geheel geen aanbod in bestaat. Regionale samenwerking kan een succesfactor zijn voor een geslaagde match.

Als de realisatie van de taakstellingen in de regio (een optelsom van de lokale taakstellingen in de regio) gezamenlijk wordt opgepakt, is het gewenst dat de regio één contactpersoon c.q. coördinator (coördinerende gemeente) aanwijst. Die coördinator vervult dan een intermediaire rol naar de regievoerder, de samenwerkende gemeenten, de woningcorporaties en de maatschappelijke begeleiding. Verder dient er idealiter één aanspreekpunt per gemeente te zijn, en één aanspreekpunt per corporatie. De verschillende contactpersonen moeten uiteraard met elkaar bekend zijn. In dit geval koppelt de regievoerder de vergunninghouder aan de regio, en zorgt de coördinator er voor dat de vergunninghouder binnen de 12 weken termijn is verhuisd naar een woonruimte in één van de gemeenten in de regio.

Regionale samenwerking ontslaat de afzonderlijke gemeenten niet van hun wettelijke taakstelling. Het verdient daarom aanbeveling om vooraf met de provincie afspraken te maken over hoe met de lokale taakstellingen wordt omgegaan.

3.3.2 Provincies

De Wet revitalisering generiek toezicht (Wrgt), die op 1 oktober 2012 in werking is getreden, bepaalt dat het toezicht op de gemeenten met betrekking tot de huisvesting van vergunninghouders bij de provincies berust. Gelijktijdig met de inwerkintreding van de Wrgt is ook het 'Algemeen beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing' van kracht. Het doel van het beleidskader is dat alle toezichthoudende bestuursorganen bij de uitoefening van het toezicht dezelfde uitgangspunten hanteren.

De Wrgt voorziet erin dat een provincie een besluit tot indeplaatsstelling kan nemen wanneer een bestuursorgaan niet, niet tijdig of niet naar behoren, een bij of krachtens een andere wet dan de Gemeentewet of de Provinciewet gevorderd resultaat tot stand brengt. In artikel 28 van de Huisvestingswet 2014 is de resultaatverplichting voor gemeenten opgenomen om de taakstelling met betrekking tot de huisvesting van vergunninghouders te realiseren. Als een gemeente aan het eind van de halfjaarlijkse termijn niet volledig aan haar taakstelling heeft voldaan, dan geldt voor de provincie als toezichthouder de beginselplicht om in te grijpen. Het ultieme middel daarbij is de indeplaatsstelling. De provincie huisvest de vergunninghouders dan namens burgemeester en wethouders en op kosten van de gemeente.

Uitgangspunt van de wettelijke regeling is dat een besluit tot indeplaatsstelling niet door een provincie wordt genomen zonder dat de gemeente eerst in de gelegenheid is gesteld zelf in de zaak te voorzien. Dat is alleen anders wanneer het gaat om een spoedeisend geval. Een besluit tot indeplaatsstelling wordt voorafgegaan door een bestuurlijk traject. In de praktijk blijkt dat bestuurlijk overleg en de dreiging van juridische interventie in het algemeen voldoende is om ervoor te zorgen dat een ge-

meente de gevorderde taken naar behoren uitvoert. Het bestuurlijk traject wordt omschreven als een interventieladder die verschillende fasen kent:

- Fase 1: Signaleren
- Fase 2: Informatie opvragen en valideren
- Fase 3: Actief toezicht: afspraken over acties, termijnen en vervolg
- Fase 4: Vooraankondiging van juridische interventie
- Fase 5: Besluit tot indeplaatsstelling met laatste termijn om alsnog zelf te voorzien
- Fase 6: Sanctie indeplaatsstelling

De provincie beslist als toezichthouder zelf in welk tempo de treden worden doorlopen. Het is van belang dat het voor de gemeente duidelijk is welk beleid de provincie als toezichthouder voert. Het is daarom sterk aan te bevelen dat dit beleid en de procedures worden vastgelegd in een formeel document. Dat kan bijvoorbeeld in een specifiek beleidskader voor de huisvesting van vergunninghouders. In hoofdstuk 4 wordt dieper ingegaan op de wijze waarop de provincie de prestaties van de gemeente kan toetsen en de mogelijke toepassing van de bestuurlijke interventieladder.

Met behulp van de COA-website (www.coa.nl), waarin de voortgangscijfers van de realisering van de huisvestingstaakstelling en de doorlooptijden worden geregistreerd, kan de provincie de voortgang van de realisatie van de taakstelling in elke gemeente op de voet volgen. Als de provincie ziet dat een gemeente niet op schema ligt, kan hij tussentijds naar de oorzaken vragen en zo nodig overleg plegen over mogelijke oplossingen. Als een achterstand bestaat na afloop van het halfjaar moet de provincie de bestuurlijke interventieladder hanteren. In de praktijk blijkt dat een proactieve opstelling van de provincie helpt bij het realiseren van de opgave.

3.3.3 De Rijksoverheid

De minister van BZK informeert, mede namens de minister voor Wonen en Rijksdienst en de staatssecretaris van Veiligheid en Justitie, elk halfjaar via een brief de betrokken ketenpartners – gemeenten, provincies en corporaties – over de ontwikkelingen in het rijksbeleid, zoals over de taakstelling voor de huisvesting van vergunninghouders op gemeenteniveau en over de bijdrage die van andere partners wordt verwacht.

HUISVESTINGSWET, ARTIKEL 29, LID 1: BEREKENING TAAKSTELLING

De taakstelling, bedoeld in artikel 28, is de uitkomst, naar boven afgerond op een geheel getal, van de formule: $vg * iG / iN$ in welke formule voorstelt:

a. vg : het door Onze Minister van Veiligheid en Justitie in de Staatscourant bekendgemaakte totale aantal vergunninghouders in wier huisvesting in het daarbij aangegeven kalenderhalfjaar naar verwachting voorzien zal moeten worden, welke bekendmaking ten minste dertien weken voor de aanvang van het kalenderhalfjaar geschiedt;

b. iG : het aantal inwoners van de gemeente volgens de door het Centraal bureau voor de statistiek gepubliceerde bevolkingscijfers op 1 januari van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het kalenderjaar waartoe het kalenderhalfjaar, bedoeld in onderdeel a, behoort onderscheidenlijk het door gedeputeerde staten op grond van artikel 30, eerste lid, vastgestelde aantal inwoners;
c. iN : het aantal inwoners van Nederland volgens de door het Centraal bureau voor de statistiek gepubliceerde bevolkingscijfers op 1 januari van het kalenderjaar dat voorafgaat aan het kalenderjaar waartoe het kalenderhalfjaar, bedoeld in onderdeel a, behoort.

Het Rijk voert geen direct toezicht uit op de gemeenten. Die rol is aan de direct hogere bestuurslaag (de provincie) voorbehouden. Het ministerie van BZK heeft wel een directe toezichtrelatie met de woningcorporaties via de Woningwet. BZK treedt alleen actief op in de richting van de corporaties als ze concrete signalen vanuit de gemeente ontvangt dat een corporatie weigerachtig is. Indien de gemeente het Rijk inschakelt, is het goed om de provincie hierover te informeren. In de praktijk blijkt dat echter nauwelijks voor te komen en leidt een goed gesprek vaak tot het gewenste resultaat.

Het Rijk voert wel verticaal toezicht uit op de provincies, zoals in de Wrgt is geregeld. Het Rijk gebruikt bij het uitoefenen van zijn toezichtstaak de door het COA geëneerde cijfers met betrekking tot de realisatie van de taakstelling, en de doorlooptijden van de huisvesting van vergunninghouders.

Vanuit het oogpunt van toezicht is voor BZK relevant, dat:

- elke gemeente haar wettelijke taakstelling volledig en binnen het betreffende halfjaar vervult;
- elke gemeente de haar toegewezen vergunninghouders gemiddeld binnen 12 weken huisvest;
- de provincie pro-actief optreedt om elke gemeente haar afzonderlijke taakstelling en eventuele achterstand binnen het betreffende halfjaar te laten realiseren en achterblijvende gemeenten daarop adequaat aanspreekt;
- de provincie de bestuurlijke interventieladder hanteert, met als ultiem middel indeplaatsstelling, bij gemeenten die nalatig zijn.

Als BZK vaststelt dat een provincie onvoldoende optreedt, zal hij deze daarop aanspreken en afspraken maken. Als dat niet tot het gewenste resultaat leidt, zal de minister van BZK via de bestuurlijke interventieladder het proces van in de plaatsstelling opstarten en uiteindelijk voor huisvesting van de vergunninghouders zorg dragen op kosten van de provincie.

De door de minister te volgen werkwijze komt in hoge mate overeen met de procedure, die door de provincie richting gemeente kan worden gehanteerd, zoals beschreven in hoofdstuk 4.

3.3.4 Het COA

Voor een vergunninghouder beslaat het bemiddelingsproces vanaf het verkrijgen van een vergunning tot verblijf

tot de verhuizing ongeveer drie maanden. De regievoerder van het COA heeft na vergunningverlening twee weken de tijd om informatie over de vergunninghouder te verzamelen en de koppeling aan een gemeente tot stand te brengen.

HET COA

Het Centraal Orgaan opvang asielzoekers (COA) huisvest en begeleidt op een professionele manier mensen in een kwetsbare positie in een veilige en leefbare omgeving, zodat het opvangen van vreemdelingen voor politiek en samenleving beheersbaar blijft en kan worden verantwoord. Het COA is voor de Nederlandse samenleving dé opvangorganisatie in de vreemdelingenketen die zorgt voor opvang, begeleiding en uitstroom van asielzoekers. Dit doet het COA met veilige huisvesting, verstrekking van middelen van bestaan en met gerichte programma's.

De functie van regievoerder moet worden gezien als een soort makelaar tussen vraag en aanbod. Door de kennis over de te koppelen vergunninghouder en de lokale omstandigheden binnen de regio moet de best match tot stand worden gebracht. Hierdoor kunnen gemeenten hun taakstelling tijdig invullen en kan de vergunninghouder een eerste stap maken in de Nederlandse samenleving.

De informatie over de vergunninghouder, die in het TVS staat, is voor de gemeenten van groot belang bij de zoektocht naar passende woonruimte. De kwaliteit van de door het COA verstrekte informatie is daarmee een belangrijke voorwaarde voor gemeenten om de huisvestingstaakstelling te realiseren. Als zich het geval voordoet dat de informatie niet compleet is, neemt de gemeente direct contact op met de regievoerder.

Mocht onverhoopt de relatie tussen de regievoerder en de gemeente niet naar wens verlopen, dan is dat uiteraard onderwerp van gesprek tussen regievoerder en gemeente. Indien het niet lukt om de samenwerking te verbeteren, bestaat de mogelijkheid om op te schalen naar de leidinggevende van de regievoerder. In het uiterste geval is de Klachtenregeling van het COA beschikbaar, waarbinnen onafhankelijke toetsing plaatsvindt van het beschreven vraagstuk.

In de praktijk kan het voorkomen dat de vergunninghouder niet (meer) in de centrale opvang verblijft op het moment van de vergunningverlening. Ook deze vergunninghouders vallen onder de taakstelling. Voorbeelden hiervan zijn vergunninghouders die in het kader van het hervestigingbeleid van de UNHCR na binnenkomst in Nederland geen opvang krijgen en direct worden gehuisvest in gemeenten. Een ander voorbeeld zijn gezinsherenigers die, zonder gebruik te maken van opvang, direct via het aanmeldcentrum in Ter Apel bij hun partner in de gemeente gaan inwonen. Deze nareizigers kunnen dan meetellen voor de taakstelling als zij in het bezit zijn gesteld van een afgeleide asielvergunning en tot Nederland zijn toegelaten. Vergunninghouders zijn vrij om zelf woonruimte te zoe-

ken. Maar in de praktijk blijken de meeste vergunninghouders aangewezen op bemiddeling door het COA. In paragraaf 3.4 wordt nader ingegaan op de werkwijze van het COA met betrekking tot de volgende vragen:

- Welke vergunninghouders tellen mee voor de taakstelling?
- Hoe wordt omgegaan met woningweigerings?
- Welke gegevens worden door het COA geregistreerd?
- Hoe verloopt het pasafgifte proces?

3.3.5 Woningcorporaties

De woningcorporaties zijn de meest logische gesprekspartners voor de gemeenten als het gaat om het huisvesten van vergunninghouders. Het betreft immers mensen die niet eenvoudig op eigen kracht een woning kunnen bemachtigen. De vergunninghouders vormen daarmee voor de corporaties één van de prioritaire aandachtsgroepen, die als enige doelgroep op grond van de Huisvestingswet 2014 prioritair door de gemeente dienen te worden gehuisvest.

Het is aan te bevelen dat de gemeenten en de corporaties over het huisvesten van vergunninghouders prestatieafspraken maken op grond van de Woningwet. In bijlage 1 is aangegeven over welke onderwerpen afspraken kunnen worden gemaakt.

In de praktijk blijken vrijwel alle corporaties bereid om vergunninghouders te huisvesten en ook de deskundigheid is doorgaans aanwezig. Als een woningcorporatie echter niet bereid is om mee te werken, dan meldt de gemeente dit zo spoedig mogelijk bestuurlijk aan de autoriteit Woningcorporaties (de toezichthouder op de woningcorporaties). Als een corporatie evident weigert om mee te werken, kan de corporatie door de minister van BZK worden aangesproken op haar plichten in het kader van de Woningwet. Het is aan te bevelen dat ook de provincie van de weigering van de corporatie op de hoogte wordt gesteld. Deze kan daarmee dan bij de beoordeling van de prestaties van de gemeente rekening houden.

3.3.6 Particuliere huursector

De gemeente kan, als er in de sociale huursector onvoldoende woonruimte beschikbaar blijkt te zijn, uiteraard ook een beroep doen op de particuliere huursector voor de huisvesting van vergunninghouders. Voor onderhandelingen kan de gemeente zich het best richten tot de eigenaar in plaats van de beheerder. Huurcontracten op de particuliere markt worden meestal voor minstens een jaar aangegaan.

Als de particuliere verhuurder niet wenst mee te werken, kan de gemeente als uiterste middel er voor kiezen om dit deel van de voorraad onder het vergunningstelsel, zoals geregeld in de huisvestingsverordening, te laten vallen.

3.3.7 Maatschappelijke organisaties

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van gekoppelde vergunninghouders. Maar alleen met het aanbieden van een woning houdt die verantwoorde-

lijkheid niet op. De vergunninghouder kan zeker in het begin moeite hebben met het zelfstandig wonen en leven in Nederland en het opbouwen van een nieuw bestaan. Het is aan te bevelen dat de gemeente vroegtijdig de maatschappelijke begeleiding van de vergunninghouder organiseert. Bij voorkeur wordt de begeleidende organisatie vóór het ondertekenen van het huurcontract al ingeschakeld.

Maatschappelijke begeleiding is gericht op de integratie van vergunninghouders in de samenleving, waarbij de insteek het welzijn van de vergunninghouder zelf dient te zijn. Elke gemeente heeft voor maatschappelijke begeleiding recht op een bedrag van € 1.000 per inburgeringsplichtige vergunninghouder. De gemeente kan de bijdrage per vergunninghouder bij het COA aanvragen.

Integratie in de samenleving betekent deelnemen. Het vinden van een woning, school, werk en huisarts, maar ook buurt- en verenigingsactiviteiten zijn wezenlijk om je thuis te gaan voelen in een ander land. De door de gemeente ingeschakelde begeleiding zal de vergunninghouder op die zoektocht en het bijbehorende gewenningsproces moeten begeleiden. Het delegeren van die taak door de gemeente ontslaat haar uiteraard niet van haar verantwoordelijkheid. Om die reden zal zij faciliterend, activerend en stimulerend moeten optreden. Het verdient aanbeveling om de voor de maatschappelijke begeleiding ingeschakelde organisatie te subsidiëren en bovendien nauw contact te onderhouden, zodat daar waar nodig flexibel en snel kan worden opgetreden.

Het meest voor de hand liggend is het opstellen van een afsprakenkader met de begeleidende organisatie(s) waarin helder wordt vastgelegd welke activiteiten worden verwacht, hoe aan de gemeente wordt gerapporteerd en welke tegenprestatie (o.a. vergoeding per tijdseenheid of per vergunninghouder) daar tegenover staat. In bijlage 3 wordt een overzicht gegeven van de onderwerpen/activiteiten die in een dergelijk afsprakenkader kunnen worden opgenomen.

De maatschappelijke begeleiding is dus een lokale aangelegenheid en het gevolg van de (financiële) afspraken tussen de gemeente en de maatschappelijke organisatie. Dit betekent dat het aanbod (inhoud en tijdsduur) per gemeente kan verschillen. Daarnaast kan de begeleiding ook per persoon verschillen, want de begeleiding wordt op maat geboden. Over het algemeen zal een hoogopgeleide jonge vluchteling minder begeleiding nodig hebben dan een analfabete oudere. Verder kan het voor de aard van de begeleiding uitmaken of het gaat om huisvesting in een grote(re) stad of een plattelandsgemeente.

3.4 Globale werkwijze van het COA-antwoord op vier vragen

3.4.1 Welke vergunninghouders tellen mee voor de taakstelling?

Amv, hervestiging, B-9 vergunninghouders

- Alleenstaande minderjarige vreemdelingen (amv) tellen mee voor de taakstelling op het moment dat ze 18 jaar worden en in het bezit zijn van een geldig verblijfsdocument.
- Vluchtelingen die worden hervestigd (uitgenodigd) op verzoek van de UNHCR tellen mee voor de taakstelling.
- Ook de zogenoemde B-9 vergunninghouders tellen mee voor de taakstelling. Dit zijn mensen, die op grond van het doen van aangifte van mensenhandel een (tijdelijke) verblijfsvergunning hebben ontvangen.

Volgens de Nederlandse wet moet er voor elke minderjarige een meerderjarige zijn die zijn/haar belangen behartigt. Dit kan door ouders of bij afwezigheid van ouders, door een voogd. Amv hebben geen ouders in Nederland. Daarom draagt Stichting Nidos zorg voor hun voogdij.

Gezinshereniging

Het komt voor dat vergunninghouders gedurende het huisvestingsproces bezig zijn met een procedure tot gezinshereniging. Die procedure kan langer dan een jaar duren, maar dat is ook afhankelijk van het land van herkomst. Totdat er op enig moment een centrale inschrijving in de BRP is geregeld dienen nareizigers zo spoedig mogelijk in de BRP te worden ingeschreven in de gemeente van vestiging. Echter, ook nadat een eerste inschrijving plaats vindt op een centrale plek in het land blijft het overschrijven in de BRP in de gemeente van vestiging noodzakelijk.

Het COA hanteert bij hereniging de volgende regels: Op het moment dat een vergunninghouder tijdens zijn/haar verblijf in de opvang bericht krijgt dat zijn/haar gezin mag komen, blokkeert het COA gedurende drie maanden de uitplaatsing. Slaagt de hereniging in die periode, dan wordt het gezin vervolgens gehuisvest. Alle personen tellen mee voor de taakstelling.

Meestal slaagt een gezinshereniging niet binnen drie maanden. De gemeente bepaalt of zij de vergunninghouder als alleenstaande huisvest, of dat gezinshereniging wordt afgewacht. In het laatste geval wordt de vergunninghouder als alleenstaande bemiddeld en gehuisvest, om te voorkomen dat de opvang te vol raakt en de verblijfstermijn gaat oplopen. Bij een overkomst op overzienbare termijn is het verstandig dat de gemeente zorgt voor huisvesting die is afgestemd op het te herenigen gezin. Bij aankomst van de gezinsherenigers zal het COA contact opnemen met de gemeente waar de aanvrager verblijft. Als de woning geschikt is voor het hele gezin zal daar de hereniging plaatsvinden, zonder dat gebruik wordt gemaakt van opvang. Is de woning niet passend, dan zal de gemeente worden gevraagd of herhuisvesting voor het hele huishouden binnen de gemeente realiseerbaar is. In dat geval worden de nareizigers gekoppeld aan de gemeente en verblijven de nareizigers in de opvang.

In alle genoemde situaties tellen de gehuisveste personen mee voor de taakstelling.

Zelfhuisvesters

Elke vergunninghouder heeft het recht om zelf woonruimte te zoeken in de gemeente waaraan hij/zij is gekoppeld. Op de COA-site kan worden gezien aan welke gemeente een vergunninghouder is gekoppeld.

Als een vergunninghouder zich aan de balie van de gemeente meldt, buiten de koppeling van de vergunninghouder om, kan de gemeente op de COA-site of via de regievoerder controleren of de vergunninghouder al is gekoppeld aan een gemeente. Als dat inderdaad het geval is, dan wordt de gemeente verzocht de aanvraag niet in behandeling te nemen. Hierdoor kan het huisvestingsproces in de gekoppelde gemeente ongestoord plaatsvinden en kan die gemeente de taakstelling realiseren. Omdat de koppeling binnen twee weken na vergunningverlening plaatsvindt, mag een gemeente veronderstellen dat een zelfzoeker al is gekoppeld op het moment dat hij/zij zich meldt aan de balie. Het motto zou dan ook moeten zijn dat gemeenten uitsluitend vergunninghouders huisvesten die door de regievoerder zijn gekoppeld. Iedere gemeente kan dan tijdig de taakstelling invullen.

Alleen eerste huisvesting telt mee voor de taakstelling. Als de vergunninghouder verhuist vanuit de eerste huisvesting naar een andere woning in of buiten de gemeente, is dat een keuze van de vergunninghouder zelf. Net zoals iedere Nederlander heeft de vergunninghouder immers recht op vrije vestiging.

3.4.2 Hoe om te gaan met woningweigerings?

Het COA doet er alles aan om te voorkomen dat een vergunninghouder de aangeboden woonruimte weigert. Daarbij hoort dat vooraf al aan de vergunninghouder duidelijk wordt gemaakt welke rechten hij/zij heeft, en welke consequenties een woningweigerings voor hem/haar heeft.

Als de vergunninghouder op de afgesproken dag voor de ondertekening van het huurcontract niet komt opdagen, is er formeel al sprake van woningweigerings. En dat geldt uiteraard ook als de vergunninghouder wel komt opdagen, maar ter plaatse aangeeft de woning niet te wensen. In beide gevallen toetst het COA binnen 14 dagen of de weigerings terecht is op basis van een beperkte limitatieve lijst met redenen om te weigeren (zie voor de dwingende plaatsingscriteria het kader in paragraaf 3.2). Als het goed is, zullen dergelijke koppelingen (door de beschikbare informatie over de vergunninghouder) beperkt voorkomen.

Wordt de weigerings door het COA als terecht beoordeeld, dan koppelt de regievoerder binnen twee weken een nieuwe kandidaat (passend bij de aangeboden woonruimte). Daarmee wordt er voor gezorgd dat de inspanningen van de gemeente om huisvesting beschikbaar te krijgen niet voor niets zijn geweest. Is binnen twee weken geen nieuwe kandidaat geleverd, dan meldt de gemeente dit aan de regievoerder.

Is de weigerings onterecht, dan wordt de vergunninghou-

der nog eenmaal in de gelegenheid gesteld de woning alsnog te accepteren. Doet hij/zij dit niet, dan wordt de bemiddeling door het COA gestopt en moet de vergunninghouder de opvangvoorziening verlaten. Doet de vergunninghouder dit niet vrijwillig, dan wordt bij de Rechtbank een ontruimingstittel aangevraagd en de betrokkene onder dwang uit de opvang verwijderd. Ook als de vergunninghouder definitief niet komt, wordt door de regievoerder binnen twee weken een nieuwe kandidaat gekoppeld. Huurderving kan worden gedeclareerd via het aanvraagformulier dat op de COA-site te downloaden is. Daar is ook de huurdervingprocedure beschreven.

De regievoerder registreert de woningweigerings en levert de provincie hiervan periodiek een overzicht. Dit is van belang om te kunnen bepalen om welke redenen de gemiddelde proceduretijd in voorkomende gevallen langer dan 12 weken uitkomt (niet of wel verwijtbaar).

3.4.3 Hoe verloopt het pasafgifte proces?

Wanneer de vergunninghouder een vergunning tot verblijf heeft gekregen, dan wordt zo spoedig mogelijk door de IND de verblijfspas besteld. Na korte tijd kan deze verblijfspas bij een IND-loket worden opgehaald. De vergunninghouder krijgt hiervan bericht via de COA-locatie waarin hij/zij op dat moment verblijft. Normaal gesproken zal de verblijfspas dus zeker binnen de huisvestings-termijn voor de vergunninghouder beschikbaar zijn.

Om te voorkomen dat er fouten in de persoonsgegevens op de verblijfspas komen te staan, is het van belang dat de vergunninghouder zich eerst in de BRP inschrijft en de IND vervolgens de verblijfspas aanmaakt. Een zo snel mogelijke inschrijving in de BRP is daarvoor noodzakelijk. De vergunninghouder is wettelijk verplicht om zich binnen vijf werkdagen na de vergunningverlening te melden bij de gemeente waar hij/zij op het moment van de vergunningverlening woonachtig is. Doorgaans is dat de AZC-gemeente. De programmabegeleider van het COA wijst de vergunninghouder hierop in het eerste (vergunninghouder)gesprek dat plaatsvindt. Overigens heeft de COA-locatie afspraken gemaakt met de gemeenten waarin de AZC's zijn gehuisvest, om een snelle inschrijving mogelijk te maken.

Een vlotte inschrijving in de BRP is voorts van belang omdat met de inschrijving ook het burgerservicenummer (BSN) wordt aangemaakt. Dit nummer is nodig om een bankrekening te kunnen openen, een huurovereenkomst te kunnen aangaan en verzekeringen af te sluiten. Daarnaast kan ook een DigiD niet eerder worden aangevraagd dan wanneer het BSN bekend is.

Het COA krijgt van de IND bericht als de verblijfspas gereed is, waarbij ook wordt aangegeven bij welk IND-loket de pas kan worden opgehaald en welke gegevens de vergunninghouder moet overleggen bij het afhalen van de pas. Het COA informeert de vergunninghouder en spoort aan om de pas zo snel mogelijk op te halen.

Zonder BRP-inschrijving in de nieuwe woongemeente kan geen huurcontract worden getekend en kan geen afmel-

ding voor de taakstelling plaatsvinden. Het is daarom van belang dat de overschrijving van de BRP-gegevens van de AZC-gemeente naar de nieuwe gemeente direct plaatsvindt. De gemeente zal dat binnen haar werkprocessen (Burgerzaken) moeten regelen. Het ontbreken van de juiste documenten kan leiden tot vertraging in het huisvestingsproces. Een oplossing kan zijn dat de gemeentelijke sociale dienst op basis van een ondertekende voorlopige acceptatie van de huurwoning een garantie afgeeft over de eerste huurbetaling en de administratiekosten. Deze garantie wordt gemaild naar de verhuurmedewerker van de corporatie, waarna ondertekening van het huurcontract plaatsvindt.

3.4.4 Welke gegevens worden door het COA geregistreerd?

Voor de gemeenten en de provincies is het van groot belang dat een adequate registratie door het COA plaatsvindt. De gemeente wordt door de provincie immers beoordeeld op de uitvoering van haar wettelijke taak. Via de COA-website zijn, naast de al bestaande rapportages in het kader van de taakstelling, de volgende rapportages opvraagbaar.

Deze gegevens zijn voor de gemeenten en de provincies op elk moment via de COA-site te raadplegen.

Via de regievoerder kunnen gemeenten en provincies voorts inzicht krijgen in het aantal woningweigeringen en de consequentie voor de doorlooptijd (vertraging in dagen), en het aantal meetellende zelfhuisvesters.

4. Toezicht

4.1 De Wet revitalisering generiek toezicht

De Wet revitalisering generiek toezicht (Wrgt) regelt het interbestuurlijk toezicht op de provincies en gemeenten. Het interbestuurlijk toezicht is in beginsel belegd bij de bestuurslaag die een niveau hoger ligt. Dit betekent dat het provinciebestuur toezicht houdt op de gemeente en dat het Rijk toezicht houdt op de provincie.

Behalve de Wrgt is het 'Algemeen beleidskader inde-plaatsstelling bij taakverwaarlozing' van kracht. Het doel van het beleidskader is dat alle toezichthoudende bestuursorganen bij de uitoefening van het toezicht dezelfde uitgangspunten hanteren. In het beleidskader wordt onder meer ingegaan op het bestuurlijke traject voorafgaand aan een eventuele juridische interventie.

Uitgangspunt voor het interbestuurlijk toezicht volgens de Wrgt is dat dit toezicht plaatsvindt op basis van selectiviteit (met terughoudendheid in het interbestuurlijk toezicht) en proportionaliteit (met inzet van het lichtst mogelijke instrument). Het Rijk respecteert de beleidsruimte die provincies en gemeenten hebben bij het uitvoeren van hun medebewindstaken. In het algemeen beleidskader vindt dit principe haar weerslag in de bestuurlijke interventieladder, waarin per trede de toezichtactiviteiten 'zwaarder' worden ingezet. Het is gewenst dat de provincie zo min mogelijk via het verticale interbestuurlijk toezicht hoeft in te grijpen. Een adequate horizontale controle en verantwoording maken dit beter mogelijk. >>

RAPPORT	INHOUD	VOOR WIE?	RESTRICTIES
Vergunninghouders per gemeente	Toont overzicht van vergunninghouders gekoppeld aan gemeenten en de daarbij behorende historie.	gemeente provincie COA regievoerder COA programmabegeleider	eigen gemeente eigen werkgebied geen geen
Inzage verdeling huishoudens over gemeenten	Toont overzicht van het totaal aantal personen per huishouden per gemeente.	gemeente provincie COA regievoerder	geen geen geen
Gemiddelde termijn per fase per gemeente	Toont overzicht van de gemiddelde termijn per gemeente waarin een vergunninghouder een fase volledig heeft doorlopen.	gemeente provincie COA regievoerder	geen geen geen
Gemiddelde termijn per fase per locatie	Toont overzicht van de gemiddelde termijn per locatie waarin een vergunninghouder een fase volledig heeft doorlopen.	gemeente provincie COA regievoerder	geen geen geen

>> Op gemeentelijk niveau gaat het dan om de controlerende taak van de gemeenteraad op het college van burgemeester en wethouders. De gemeenteraad kan zo worden gezien als de eerste toezichthouder op de realisatie van de taakstelling huisvesting van vergunninghouders.

In paragraaf 4.3 wordt uitgebreid ingegaan op de wijze waarop de provincie haar toezicht volgens de bestuurlijke interventieladder kan inrichten. Het is aan te bevelen

dat de provincie een aanvullend (specifiek) beleidskader formuleert (met gebruikmaking van de bestuurlijke interventieladder) om eenduidigheid en transparantie naar de gemeenten in haar werkgebied te betrachten. De gemeenten weten vooraf waar zij aan toe zijn, als ze hun taken niet of niet naar behoren vervullen. Ook wordt in een dergelijk aanvullend beleidskader duidelijk welke ondersteuning een gemeente van de provincie kan verwachten.

4.2 Huisvestingswet 2014

Het toezicht op de realisatie van de taakstelling richt zich uiteraard in eerste instantie op datgene wat in de Huisvestingswet 2014 is vastgelegd. Het gaat dan om de realisatie van de halfjaar taakstelling (zie 3.3). Een achterstand op die taakstelling zal altijd moeten leiden tot het 'klimmen' op de interventieladder. Immers, als de gemeente niet aan haar taakstelling voldoet, heeft de toezichthouder een beginselplicht om in te grijpen met behulp van het middel van indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing.

4.3 De interventieladder

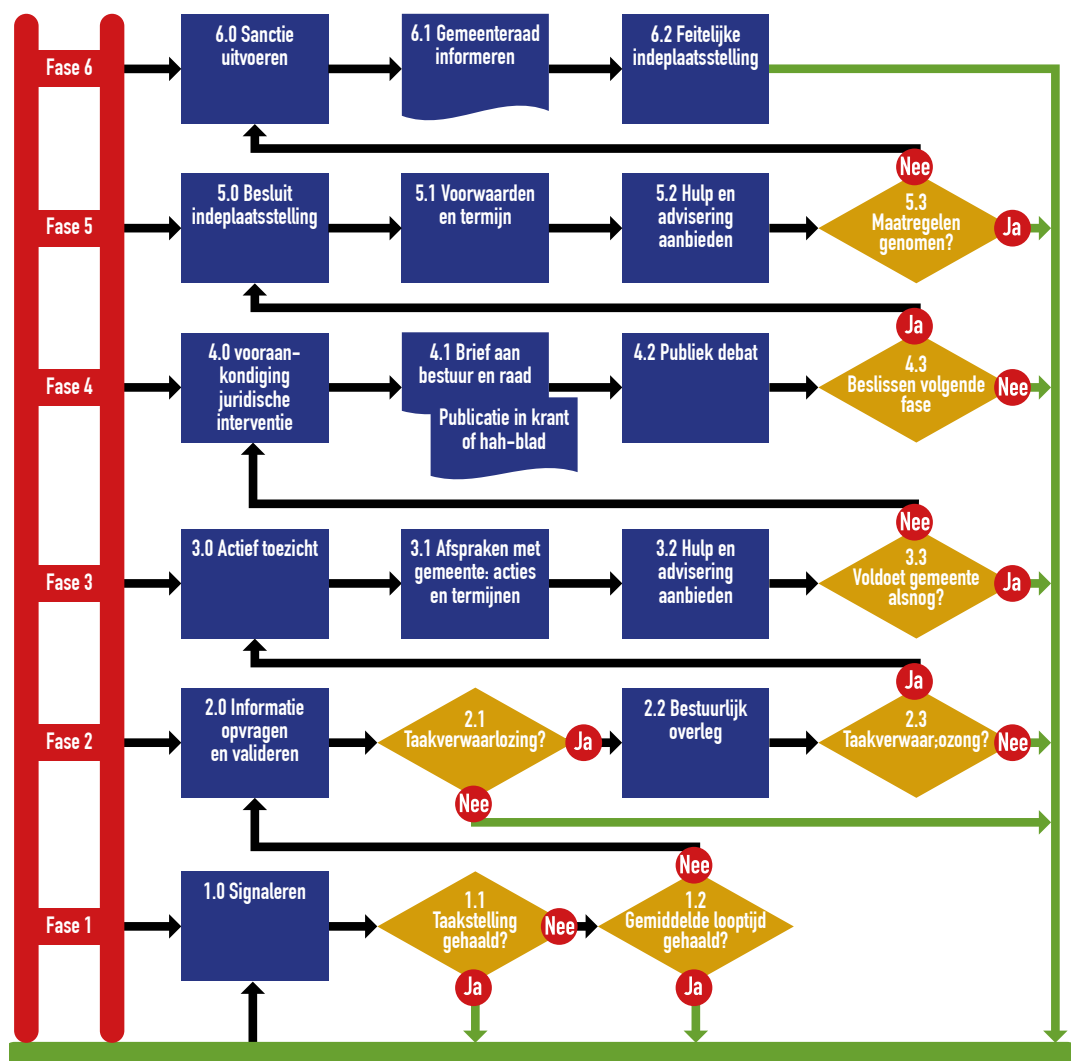
In het 'Algemeen beleidskader indeplaatsstelling bij taakverwaarlozing' is als beleidsuitgangspunt opgenomen dat, als er sprake is van taakverwaarlozing, een besluit tot indeplaatsstelling niet wordt genomen dan nadat de bestuurlijke interventieladder is doorlopen.

Voor de toezichthouder zijn twee indicatoren relevant: Heeft de gemeente de wettelijke taakstelling gerealiseerd? Als de wettelijke taakstelling niet is gerealiseerd, heeft huisvesting plaatsgevonden binnen de afgesproken termijn van gemiddeld 12 weken?

Om een antwoord op deze vragen te kunnen geven is geen ingewikkeld informatiesysteem nodig. De provincie kan gebruik maken van de maandelijkse realisatiecijfers van het COA en de registraties op de COA-website. Deze gegevens maken permanent inzicht in de ontwikkeling van de realisatie van de taakstelling en de gemiddelde termijnen per fase mogelijk.

Als de gemeente positief scoort op bovenstaande indicatoren, is in principe geen verdere actie van de provincie nodig. In de toezichtrelatie behoort volgens de Wrgt immers te worden uitgegaan van vertrouwen in de uitvoering door de lagere bestuurslaag en in de werking van de horizontale verantwoording (burgemeester en wethouders naar de gemeenteraad). Als echter blijkt dat een gemeente de wettelijke taakstelling niet realiseert, en niet voldoet aan de 12 weken termijn, dan heeft de provincie een beginselplicht om in te grijpen. Daarbij hanteert zij de bestuurlijke interventieladder. In het volgende schema wordt die interventieladder met de te doorlopen processtappen gevisualiseerd. De processtappen worden na het processchema toegelicht.

De bestuurlijke interventieladder:

FASE	ACTIE	INHOUD ACTIE	OPMERKINGEN
Fase 1	1.0 signaleren	<p>Op basis van het algemeen beleidskader heeft de toezichthouder voor deze fase in principe twee mogelijkheden tot haar beschikking:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Eigen onderzoek en risicoanalyse op basis van openbare informatie, of systematisch verzamelde informatie • Het inrichten van een effectief piepsysteem. 	<p>Het is aan de provincie als toezichthouder om haar eigen systeem te kiezen. In principe voldoet toetsing op de twee indicatoren (COA-gegevens).</p>
	1.1 taakstelling gehaald?	<p>Het aantal gerealiseerde plaatsingen is op elk moment uit de COA-site op te vragen. Het is aan te bevelen dat de provincie maandelijks beziet of de gemeenten in haar toezichtgebied op schema liggen. Aan het eind van een halfjaartermijn beoordeelt de provincie of de taakstelling is gehaald. Zo ja, dan geen verdere stappen.</p> <p>De gemeente kan niet meer vergunninghouders plaatsen (meetellend voor de taakstelling) dan door de regievoerder worden gekoppeld, dus als taakstelling niet gehaald is doorgaan naar stap 1.2.</p>	<p>Aan deze wettelijke eis (Huisvestingswet) kan alleen worden voldaan als er voldoende koppelingen zijn geweest. Het is aan de regievoerder om de koppelingen al dan niet gelijkmatig over de halfjaarperiode te verdelen. Wettelijke eis gaat boven bestuurlijke afspraak.</p>
	1.2 taakstelling niet gehaald, maar wel gemiddelde doorlooptijd gehaald?	<p>De regievoerder registreert de doorlooptijden per gekoppelde vergunninghouder (maandelijks beschikbaar). De toezichthouder beoordeelt aan de hand van deze gegevens of gemiddeld de 12 weken termijnen worden gehaald. Zo ja, akkoord. Nee, door naar fase 2.</p>	<p>De bestuurlijke afspraak is dat de gemeente 10 weken heeft om de woonruimte beschikbaar te krijgen, en twee weken om de verhuizing te laten plaatsvinden.</p>
Fase 2	2.0 informatie opvragen en valideren	<p>De toezichthouder vraagt informatie op bij de gemeente (ambtsbericht), stelt daartoe een termijn, en analyseert die informatie om te kunnen bepalen of er sprake is van taakverwaarlozing.</p>	<p>Bij uitblijven adequate en tijdige informatie kan toezichthouder zelf informatie vergaren (termijn aanleveren info bijvoorbeeld twee weken).</p>
	2.1 taakverwaarlozing?	<p>Is er sprake is van taakverwaarlozing. Zo ja, door naar bestuurlijk overleg. Zo nee, terug naar uitgangspositie.</p>	<p>Voor analyse bijvoorbeeld twee weken inruimen. Het is overigens zinvol om in alle gevallen een bestuurlijk gesprek over de bevindingen aan te gaan!</p>
	2.2 bestuurlijk overleg	<p>In het bestuurlijk overleg worden de bevindingen van de toezichthouder besproken. De gemeente wordt in de gelegenheid gesteld om haar opinie te geven.</p>	<p>Hoor en wederhoor (circa één week voor inruimen).</p>
	2.3 taakverwaarlozing?	<p>De provincie beoordeelt of het bestuurlijk overleg aanleiding geeft om haar conclusie te herzien. Blijft de conclusie taakverwaarlozing, dan door naar fase 3.</p>	
Fase 3	3.0 actief toezicht	<p>In deze fase wordt de gemeente in de gelegenheid gesteld alsnog aan haar verplichtingen te voldoen.</p>	
	3.1 afspraken	<p>De provincie geeft aan de gemeente aan welke acties moeten worden ondernomen en binnen welke termijnen.</p>	<p>De provincie kan hier zelf bepalen welke termijnen worden gesteld. Het ligt in de rede dat die termijn binnen het dan lopende halfjaar ligt.</p>
	3.2 aanbieden ondersteuning	<p>De provincie kan ondersteuning aanbieden aan de gemeente.</p>	<p>Het aanbieden van ondersteuning kan zinvol zijn om tot een versnelling van verbeteringen te komen. Daarmee kan de overstap naar juridische interventie mogelijk voorkomen worden (voor provincie en gemeente plezieriger).</p>

FASE	ACTIE	INHOUD ACTIE	OPMERKINGEN
	3.3 voldoet gemeente alsnog?	De provincie beoordeelt of de gemeente binnen de gestelde termijn alsnog aan haar wettelijke verplichting heeft voldaan. Het gaat dan om de inhaal van de achterstand. Zo nee, door naar fase 4.	
Fase 4	4.0 vooraankondiging juridische interventie	In deze fase stuurt de provincie een vooraankondiging van juridische interventie aan de gemeente en vindt publiek debat plaats.	
	4.1 brief aan gemeentebestuur en -raad	De vooraankondiging in de vorm van een brief wordt aan het gemeentebestuur gezonden. Een afschrift van de brief gaat naar de gemeenteraad. Bovendien wordt de vooraankondiging in een huis-aan-huis blad of krant gepubliceerd.	<i>Met het afschrift naar de gemeenteraad wordt versterking van de horizontale verantwoording beoogd. Breder publicatie is bedoeld om het publieke debat te stimuleren.</i>
	4.2 publiek debat	De brief/vooraankondiging zal mogelijk tot (publiek) debat leiden. Of dat debat daadwerkelijk plaatsvindt is niet vooraf vast te stellen.	<i>Om de gemeenteraad in de gelegenheid te stellen invloed uit te oefenen is ten minste één maand nodig.</i>
	4.3 beslissing volgende fase	Naar aanleiding van de uitkomsten van het debat in de gemeenteraad besluit de provincie om al dan niet naar fase 5 over te gaan. Doorgaan naar de volgende fase kan alleen worden voorkomen als het gemeentebestuur aannemelijk kan maken dat de gemeente alsnog zal voldoen.	<i>Het is aan te bevelen om na debat in de gemeenteraad nog een bestuurlijk overleg te voeren.</i>
Fase 5	5.0 besluit indeplaatsstelling	In deze fase neemt de provincie het besluit tot indeplaatsstelling.	<i>Tegen het besluit kan door de gemeente rechtstreeks beroep worden ingesteld bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State. Het beroep heeft geen opschortende werking.</i>
	5.1 voorwaarden en termijn	De provincie geeft aan dat feitelijke indeplaatsstelling volgt als niet wordt voldaan aan de gestelde voorwaarden binnen een bepaalde begunstigingstermijn.	<i>De termijn waarbinnen de maatregelen genomen moeten worden moet zo kort mogelijk worden gesteld. Opsplitsen in deelstappen en termijnen is aan te bevelen.</i>
	5.2 ondersteuning aanbieden	De provincie kan ondersteuning (hulp en advisering) leveren aan de gemeente om de gestelde termijn te kunnen halen.	<i>De kosten van hulp en ondersteuning kunnen eventueel op de gemeente verhaald.</i>
	5.3 maatregelen genomen?	De provincie beoordeelt of de gemeente binnen de gestelde termijn(en) aan de voorwaarden heeft voldaan. Zo nee, door naar fase 6.	
Fase 6	6.0 sanctie uitvoeren	Na afloop van de formele waarschuwingsfase gaat de provincie over tot feitelijke indeplaatsstelling.	<i>Er is geen apart besluit nodig.</i>
	6.1 gemeenteraad informeren	De provincie informeert de gemeenteraad over de feitelijke indeplaatsstelling.	<i>Ten behoeve van horizontale verantwoording en publiek debat.</i>
	6.2 feitelijke indeplaatsstelling	De provincie neemt alle maatregelen die moeten worden genomen om de gevorderde taak uit te voeren. De kosten van de indeplaatsstelling worden doorberekend aan de gemeente.	<i>Als de gemeente in voldoende mate aannemelijk heeft gemaakt dat het de gevorderde taken alsnog naar behoren zal uitvoeren, kan de provincie het besluit tot indeplaatsstelling intrekken.</i>

4.4 Praktische tips voor de toezichthouder

Voor zowel de provincie als toezichthouder als voor de gemeenten is duidelijkheid vooraf van belang over de wijze waarop de realisatie wordt gemeten. Dat geldt ook voor de termijnen die door de provincie zullen worden gehanteerd. Het verdient aanbeveling dit vast te leggen in een aanvullend beleidskader. Onderstaand enkele praktische tips voor de provincie op dit punt.

4.4.1 Wat telt de toezichthouder mee als realisatie voor de taakstelling?

In principe kan de provincie volstaan met het vasthouden aan de COA-realisatiecijfers. Dat zijn immers de officiële registraties. Het kan echter in de praktijk zo zijn dat een vergunninghouder al wel is gehuisvest, maar dat de administratieve afhandeling door het COA nog niet heeft plaatsgevonden. Met het oog op de in de Wrgt genoemde proportionaliteit in de toezichtacties is het verstandig om, voordat tot verdere acties wordt overgegaan, te bezien of van een dergelijke situatie sprake is. De informatie die daarvoor nodig is moet eenvoudig beschikbaar zijn en bovendien verifieerbaar. De volgende gegevens (pijplijn productie) kunnen in dat verband worden meegenomen:

- door de gemeente aan te leveren, ondertekende en gedateerde huurcontracten;
- in het COA-systeem te verifiëren aanmeldingen;
- bij het COA bekende, maar niet in het systeem opgenomen, aanmeldingen;
- bij het COA bekende, maar nog niet in het systeem opgenomen, aanmeldingen van zelfstandige huisvesting door de gekoppelde vergunninghouder.

4.4.2 Bij welke achterstand actie?

Het is verstandig dat de provincie er helder over is wanneer zij tot actie overgaat. Als de pijplijn productie wordt meegeteld is een digitale benadering (gehaald of niet gehaald) aan te bevelen. De provincie komt ook in actie als er sprake is van een kleine achterstand.

Wordt de pijplijn productie niet meegeteld, dan kan worden gekozen voor een formulering waarmee impliciet rekening wordt gehouden met eventuele pijplijn productie. Bijvoorbeeld door een grens te leggen bij een achterstand die niet groter mag zijn dan 1/6 (één maand ruimte voor administratieve processen) van de taakstelling.

4.4.3 Hoe wordt de gemiddelde realisatietermijn berekend?

Er zijn twee methodes om te bepalen of de gewenste gemiddelde termijn van 12 weken wordt gehaald:

- Met de realisaties in het beschouwde tijdvak (halfjaar) als uitgangspunt.

Op basis van de COA-gegevens over de realisaties wordt de doorlooptijd berekend vanaf het moment van koppeling tot het moment van verhuizing. Dit zal uiteraard ook kunnen betekenen dat de koppeling al in een eerder tijdvak heeft plaatsgevonden en in het beschouwde tijdvak tot een verhuizing heeft geleid. De huisvesting is immers een doorlopend proces.

- Met de koppelingen/matchingsdatum in het beschouwde tijdvak als uitgangspunt.

Niet alle koppelingen behoeven in dat geval al tot realisatie te hebben geleid. Maar daarbij moet wel in aanmerking worden genomen dat slechts op ongeveer de helft van de in een halfjaar gekoppelde vergunninghouders wordt gemeten.

Op basis van de eerste methode kan overigens maandelijks een voortschrijdend gemiddelde worden bepaald, waarmee het mogelijk wordt de ontwikkeling van de gemiddelde doorlooptijd te volgen. Daarmee kan worden beoordeeld of er sprake is van een tijdelijke verbetering of verslechtering, of van een structureel te trage huisvesting. Dat biedt aanknopingspunten voor te voeren gesprekken met de betrokken gemeente. De provincie dient dit voortschrijdende gemiddelde wel zelf bij te houden.

Het is van belang dat de toezichthouder helder – en idealiter in een aanvullend beleidskader – aangeeft voor welke berekeningswijze zij kiest. Dat voorkomt onduidelijkheid in het vervolgtraject.

4.4.4 Welke termijnen in de interventieladder hanteren – een voorbeeld

De hierboven beschreven bestuurlijke interventieladder met de verschillende processtappen gaat uit van het beginsel van proportionaliteit en selectiviteit. Het is echter wel van belang dat de beginselplicht tot indeplaatsstelling wordt waargemaakt door de provincie. Daartoe is een strikte hantering van termijnen van belang, omdat de uiteindelijke uitvoering van de indeplaatsstelling anders wel erg lang op zich kan laten wachten. Daarmee wordt geen recht gedaan aan de wettelijke taakstelling. Onderstaand is een mogelijke tijdbalk weergegeven voor het doorlopen van de interventieladder, waarbij het ultieme middel van uitvoering van de indeplaatsstelling een jaar na de gesignaleerde taakverwaarlozing wordt geëffectueerd. Het Rijk zal als toezichthouder op de provincie deze termijn als maximum hanteren bij het beoordelen van de prestaties van de provincie. De provincie is uiteraard vrij om een strakker tijdschema te definiëren en te volgen.

De toezichthouder kan er voor kiezen om al vroegtijdig over te gaan naar fase 2 door bv toetsmoment na drie maanden te hanteren (voordeel: langere info-periode of eerder naar fase 3).

Start actief toezicht na afronding informatiefase per 1 januari/juli of per 1 maart/september

Beëindiging van de uitvoering van de indeplaatsstelling als de taakstelling alsnog is gerealiseerd of als de gemeente de gevraagde verbeteringen heeft doorgevoerd en aannemelijk maakt dat achterstanden op korte termijn worden ingelopen

5. Nadere informatie

Hoofddoel van deze handreiking is het bieden van een hulpmiddel (en naslagwerk) voor de ketenpartners bij het realiseren van de huisvesting van vergunninghouders, en voor het toezicht daarop. In de handreiking is uitgebreid ingegaan op de toewijzingsprocedure en het toezicht.

Gemeenten kunnen met vragen over de huisvesting van vergunninghouders terecht bij de regievoerders, het eerste aanspreekpunt voor gemeenten. Daarnaast kunnen ook vragen worden gesteld aan het COA (coaservicelijn@coa.nl) en de VNG (informatiecentrum@vng.nl).

Nadere informatie is ook te vinden via de deze links:

Algemene informatie van BZK over de huisvesting van vergunninghouders

www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/asielbeleid

Checklist van te ondernemen activiteiten bij de huisvesting van vergunninghouders

<http://www.rijksoverheid.nl/documenten-en-publicaties/richtlijnen/2012/06/11/checklist-activiteitenbeschrijving.html>

Informatie van het Platform Opnieuw thuis

www.opnieuwthuis.nl

Leefklimaat van een gemeente

www.waarstaatjegemeente.nl/dashboard

Bjlage 1. Prestatieafspraken tussen gemeente(n) en corporaties(s)

Het is in het algemeen gewenst dat gemeenten met de in hun werkgebied actieve woningcorporaties op basis van een gedeeld gevoelde verantwoordelijkheid voor huisvesting in de gemeente komen tot prestatieafspraken op basis van de gemeentelijke woonvisie. In deze afspraken komt uiteraard een veelheid aan onderwerpen aan bod. Met het opnemen van concrete en meetbare prestatieafspraken over de huisvesting van vergunninghouders in een bredere prestatieovereenkomst kan een betere inbedding in het totale volkshuisvestingsbeleid worden gerealiseerd.

Prestatieafspraken kunnen in dit kader gaan over het tijdig aanbieden van adequate woonruimte en over het (bij)bouwen van woonruimte voor o.a. deze doelgroep. Een groot deel van de vergunninghouders is immers alleenstaand, terwijl de voorraad huurwoningen voor alleenstaanden en starters beperkt is, zeker in de landelijke gemeenten.

In de praktijk blijkt het aantal en de concreetheid van de prestatieafspraken aandachtspunt. In de huidige prestatieafspraken worden in ongeveer 70% afspraken gemaakt over de huisvesting van vergunninghouders.* In de meeste gevallen (75%) zijn ze ook meetbaar. Wat dit betreft hebben gemeenten en woningcorporaties de afgelopen jaren een flinke slag gemaakt; een aantal jaren geleden kwam het veel minder vaak voor dat in de prestatieafspraken afspraken werden gemaakt over dit onderwerp.

De werkwijze bij het tot stand brengen van de prestatieafspraken kan de volgende stappen omvatten:

- Doel vaststellen (inclusief de te verwachten instroom) mede op basis van woonvisie.
- Begripsbepaling om een gedeeld beeld te verkrijgen.
- Verwacht c.q. te leveren resultaat vaststellen (met aandacht voor haalbaarheid en wegnemen obstakels).
- Wijze van uitvoering en wijze van onderlinge communicatie vaststellen.
- Wijze van evaluatie en monitoring vaststellen.
- Wijze van geschilbeslechting vaststellen.

Op pagina 18 een voorbeeld van afspraken die tussen gemeente en corporatie kunnen worden vastgelegd.

Het is in elk geval belangrijk dat de gemeente met de corporatie tot overeenstemming komt om in haar woningen voldoende vergunninghouders te plaatsen. De nieuwe Woningwet (Woningwet 2015), die per 1 juli 2015 inwerking treedt, bevat hiervoor de volgende procedure:

- De gemeente neemt in de woonvisie op dat zij de halfjaarlijkse taakstelling zal huisvesten.
- Vervolgens moeten de corporaties daaraan in redelijkheid bijdragen.
- Dat dient in de prestatieafspraken te worden opgenomen.
- Als de corporaties zich daar niet aan houden, kan de gemeente dat melden bij het ministerie van BZK.

* "Analyse van de prestatie-overeenkomsten tussen gemeenten en woningcorporaties in 2013", Bureau Severijn i.o.v. ministerie van BZK (november 2013).

TYPE AFSpraak	AFSPRAAK	MEETBAAR MAKEN
Resultaat	De woningcorporatie draagt er zorg voor dat de aan de gemeente gekoppelde vergunninghouders (voor x%) in haar woningbezit worden gehuisvest.	Aantal gekoppelde en gehuisveste vergunninghouders
Resultaat	De woningcorporatie biedt, na het bericht van koppeling door de gemeente, de eerste vrijkomende passende woonruimte aan voor huisvesting van de vergunninghouder, of de woningcorporatie biedt, na het bericht van koppeling door de gemeente, binnen 10 weken passende woonruimte aan voor huisvesting van de vergunninghouder.	Dataoverzicht mutaties, koppelingen, tekenen huurcontract Dataoverzicht koppeling vergunninghouder, tekenen huurcontract
Proces	Gemeente en corporatie leggen jaarlijks in onderling overleg vast welke wijken, kernen, complexen voor huisvesting van vergunninghouders in aanmerking komen, met het oog op een gewenste spreiding van vergunninghouders, en de nabijheid van voorzieningen voor dagelijkse boodschappen en openbaar vervoer.	Wijken, kernen, complexen (jaarlijks) in bijlage bij prestatieafspraken vastleggen.
Resultaat	De woningcorporatie wijst slechts woonruimte toe in de vooraf benoemde complexen.	Jaarlijkse toets toewijzingen aan afspraak
Resultaat	De woningcorporatie wijst slechts woonruimte toe met een huurprijs beneden de aftoppingsgrens, of wijst slechts woonruimte toe met betaalbare woonlasten (huur, servicekosten, energielasten, met aftrek huurtoeslag).	Prijsgrenzen opnemen (huurprijs of woonlasten)
Resultaat	De woningcorporatie wijst woonruimte slechts toe als deze kwalitatief van voldoende niveau is.	Minimale kwaliteit uitdrukken in aantal m ² , aantal kamers, aanwezige voorzieningen (per huishoudentype/omvang)
Resultaat	De gemeente draagt zorg voor (en financiert) een adequate maatschappelijke begeleiding van de vergunninghouders in ten minste het eerste halfjaar gerekend vanaf de dag dat de corporatie de woonruimte beschikbaar stelt.	Prestatiecontract met maatschappelijke organisatie, en Halfjaarlijks overleg over de ervaringen
Proces	Gemeente en corporatie voeren bestuurlijk halfjaarlijks overleg over de huisvesting van vergunninghouders, ten minste één maand voor ingang van de nieuwe taakstellingperiode. In dit overleg wordt de afgelopen periode geëvalueerd en voor de komende periode afspraken gemaakt of herbevestigd.	Data vastleggen
Resultaat	De woningcorporatie geeft voorafgaand aan het bestuurlijk overleg inzicht in het aantal vrijgekomen woningen in haar bezit: het deel dat is gebruikt voor toewijzing aan vergunninghouders, aan andere urgenten, en aan overige huurders.	Aanwezigheid overzicht
Resultaat	De gemeente stelt voorafgaand aan het overleg een notitie op, waarin zowel de activiteiten van de gemeente als van de maatschappelijke begeleiding worden toegelicht.	Aanwezigheid notitie
Resultaat	De gemeente reserveert ten behoeve van de woningcorporatie ruimte in haar woningbouwprogramma voor de realisatie van woningen voor één- en tweepersoons huurwoningen.	Aantal woningen, fasering (en grondprijzen) in woningbouwprogramma

In de Woningwet 2015 is opgenomen dat als er binnen het halfjaar na 1 juli geen prestatieafspraken zijn, een van de drie partijen (gemeente, corporatie en huurdersorganisatie) het conflict voorlegt aan de minister.

Indien de lokale partijen er niet in slagen om overeenstemming te bereiken over prestatieafspraken dan:

1. kunnen deze partijen een geschil voorleggen aan de minister, die een bindende uitspraak doet;
2. zal de minister een geschil altijd voor advies voorleggen aan een paritair samengestelde adviescommissie;
3. zal de minister in beginsel het advies van de commissie bekrachtigen/overnemen.

Bijlage 2. Afspraken binnen het gemeentelijk apparaat en ketenafspraken

Na de koppeling van de vergunninghouder aan de gemeente door de regievoerder moet de vergunninghouder goed opgevangen en verder begeleid worden. Hierbij verdient het sterk de voorkeur om de samenwerking tussen alle betrokken instanties op verschillende terreinen te stimuleren. Het uiteindelijke streven is een integrale ketenbenadering. Het centrale uitgangspunt is hierbij dat aan vergunninghouders een goede startpositie in de Nederlandse samenleving wordt geboden.

In de ketenbenadering worden verschillende werkwijzen van de ketenpartners inhoudelijk en procesmatig op elkaar afgestemd. Bij de opzet van dergelijke ketens is de gemeente de geëigende partij om de rol van regisseur op zich te nemen. In deze fase wordt nagedacht over:

- welke zaken moeten worden geregeld?
- welke informatie is nodig over de vergunninghouder?
- welke instanties zijn bij de processen betrokken?
- wat is de precieze verantwoordelijkheid van iedere betrokkene?
- wat wordt de precieze taakverdeling tussen de betrokken instanties?
- hoe wordt de afstemming tussen de diverse gemeentelijke afdelingen (bijvoorbeeld Wonen en Sociale Dienst) en zo nodig regionale samenwerkingsverbanden (bijvoorbeeld regionale sociale dienst) vormgegeven?
- wanneer worden de taken uitgevoerd?
- welke betrokkenen hebben (tevens) een coördinerende rol en op welke momenten vervullen zij deze rol voornamelijk?

De gemeente regelt dat alle organisaties (gemeentelijke diensten, woningcorporaties, CWI, welzijnsinstellingen, begeleidende organisatie) zoveel als mogelijk op één dag beschikbaar zijn om de administratieve handelingen te verrichten. Dat bevordert een 'warme ontvangst' van de nieuwe inwoners. Daarmee wordt onder meer voorkomen dat de vergunninghouders bij het bezoeken van de verschillende instanties en loketten te maken krijgen met steeds opnieuw lange reistijden (wanneer zij gehuisvest zijn in ver afgelegen centra). Tevens valt te overwegen om periodiek een zogenaamde '1-loketdag' te organiseren: een dag waarop de verschillende gemeentelijke instanties en overige betrokken instanties op één locatie de vergunninghouder ontvangen. Het gaat hierbij om

'loketten' van instanties die betrokken zijn bij huisvesting (vooral de gemeente en de woningcorporaties), maar ook om instanties die vergunninghouders begeleiden op terreinen als werk, inkomen, onderwijs en integratie.

Hieronder zijn de belangrijkste taken bij het opnemen van vergunninghouders beschreven. De gemeente kan aan de hand van deze lijst de opzet van de keten ter hand nemen. De onderlinge afstemming van activiteiten van verschillende betrokkenen zal in de praktijk vaak betekenen dat bestaande processen op hoofdlijnen ongewijzigd blijven, maar dat delen van processen worden veranderd op de zogenoemde 'kantelpunten': de punten waar processen van verschillende partijen met elkaar in aanraking komen. Voor een goede samenwerking is het noodzakelijk dat door elke instantie wordt aangegeven wie als contactpersoon zal gaan functioneren. De partners in de keten dienen direct met elkaar in contact te kunnen komen indien dit voor de vlotte afhandeling van zaken noodzakelijk is.

a. Registratie

- verwerken gegevens in de BRP;
- zo nodig DigiD aanvragen;
- monitoren van de voortgang van het verdere proces voor iedere vergunninghouder.

b. Intake van vergunninghouders door de gemeente

- doornemen van het dossier;
- het geven van een introductie over de gemeente;
- doornemen en toelichten van de gemeentelijk aanpak/procedures;
- gezamenlijke inventarisatie van de noodzakelijke acties;
- afspreken waar men met vragen terecht kan.

c. Begeleiding door de gemeente bij huisvesting

- afspraken maken over het tekenen van het huurcontract;
- voorlichting geven over het verdere proces;
- beoordelen of begeleiding noodzakelijk is;
- beoordelen of er specifieke zaken moeten worden geregeld (bijvoorbeeld in het geval van ouderen, gehandicapten en chronisch zieken);
- afspraken maken over tijdelijke huisvesting (indien noodzakelijk);
- het daadwerkelijk aanbieden van woonruimte en ondertekening van het huurcontract;
- begeleiden bij de aanvraag van huurtoeslag;
- begeleiden bij de aanvraag van de aansluiting van de energieleverantia.

d. Afspraken maken over inkomenszaken en overige financiële zaken

- afspraken maken over het realiseren van de uitkering (indien noodzakelijk);
- afspraken maken over de mogelijke vergoeding van verhuis- en inrichtingskosten;
- begeleiding bij de aanvraag van zorgtoeslag en de aanmelding voor een zorgverzekering en een aansprakelijkheidsverzekering.

e. *Afspraken maken over werk en scholing*

- het doornemen van het dossier op deze punten (bijvoorbeeld huidige scholing van kinderen);
- vaststellen van de Ausgangssituatie (taalbeheersing, huidige werksituatie, opleidingsniveau);
- het scholingstraject en het traject naar een baan.

f. *Overige aandachtspunten*

- aanmelding van leerplichtige kinderen op een nieuwe school (eventueel);
- aanmelding bij medische diensten (huisarts, tandarts, ziekenhuis, etc.).

Bijlage 3. Afspraken tussen gemeenten en maatschappelijke organisaties

Inschakelen begeleidende organisatie vóór ondertekenen huurcontract

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de huisvesting van gekoppelde vergunninghouders. Maar alleen met het aanbieden van een woning houdt die verantwoordelijkheid niet op. De vergunninghouder kan zeker in het begin moeite hebben met het zelfstandig wonen en leven in Nederland, het opbouwen van een nieuw bestaan. Het is aan te bevelen dat de gemeente vroegtijdig de maatschappelijke begeleiding van de vergunninghouder organiseert. Bij voorkeur wordt de begeleidende organisatie vóór het ondertekenen van het huurcontract al ingeschakeld. Het meest voor de hand liggend is het opstellen van een afsprakenkader met de begeleidende organisatie(s) waarin helder wordt vastgelegd welke activiteiten worden verwacht, hoe aan de gemeente wordt gerapporteerd en welke prestatie (o.a. vergoeding per tijdseenheid of per vergunninghouder) daar tegenover staat. Met het opnemen van concrete en meetbare prestatieafspraken over de begeleiding van de vergunninghouders in een bredere prestatieovereenkomst kan een betere inbedding in het totale welzijnsbeleid worden gerealiseerd. In deze bijlage staat een opsomming van elementen die in een dergelijk afsprakenkader een plaats kunnen krijgen.

Overigens is het verstandig dat de gemeente aan de regievoerder doorgeeft welke afspraken met de begeleidende organisatie worden gemaakt (inclusief contactgegevens), zodat de regievoerder daarmee waar nodig rekening kan houden.

Begeleiden in huisvestingsprocedure

De begeleider vangt zo nodig de vergunninghouder op en bezichtigt samen met hem/haar de woning. De woningcorporatie en eventueel de begeleider geven uitleg over de inhoud van de huurovereenkomst. Als de vergunninghouder onvoldoende Nederlands spreekt en er bijvoorbeeld sprake is van overname, wordt er gezorgd voor vertaling opdat de vergunninghouder weet waarvoor hij/zij tekent. De huurovereenkomst wordt onmiddellijk getekend. De begeleider ondersteunt de vergunninghouder desgewenst verder bij het invullen van diverse aanvraagformulieren, waaronder een aanvraag voor de

huurtoeslag en een aanvraag voor een inrichtingskrediet. En de gemeentelijke sociale dienst zorgt in overleg met het CWI dat de noodzakelijke uitkering en lening snel beschikbaar zijn. Daarbij wordt met de vergunninghouder meteen een afspraak gemaakt voor de start van het traject voor toeleiding naar werk.

Het kan zijn dat de vergunninghouder de woning eerder wil bezichtigen. Dat hoeft geen bezwaar te zijn. Het COA, de woningcorporatie en de maatschappelijk begeleider moeten echter duidelijk aangeven dat er géén vrijheid van keuze is (tenzij men zelf wil zoeken): afwijzen van de woning leidt tot de procedure woningweigering.

Welzijnsbeleid

Het welzijnsbeleid is opgenomen in Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Het maatschappelijke doel van de Wmo is 'meedoen'. Mensen moeten zelfstandig kunnen (blijven) wonen en mee kunnen doen in de samenleving, al of niet geholpen door vrienden, familie of bekenden. En als dat niet kan, is er ondersteuning vanuit de gemeente. De gemeente ondersteunt bijvoorbeeld vrijwilligers en mantelzorgers.

Om op een adequate wijze uitvoering te kunnen geven aan het maatschappelijke doel van de Wmo formuleren gemeenten welzijnsbeleid en besteden daarbij idealiter afzonderlijk aandacht aan kwetsbare groepen, waartoe ook de vergunninghouders behoren. Bij de uitvoering van het beleid is de gemeente afhankelijk van een groot aantal partijen. In het geval van de vergunninghouders gaat het dan in het bijzonder om de begeleidende organisatie, waarbij het veelal zal gaan om (vrijwilligers van) VluchtelingenWerk.

Maatschappelijke begeleiding

Maatschappelijke begeleiding is gericht op de integratie van vergunninghouders in de samenleving, waarbij de insteek het welzijn van de vergunninghouder zelf dient te zijn. Het Rijk stelt, als bijdrage in de gemeentelijke kosten, € 1.000 per (inburgeringsplichtige) vergunninghouder beschikbaar voor maatschappelijke begeleiding. De gemeente kan de bijdrage per vergunninghouder bij het COA aanvragen.

Integratie in de samenleving betekent deelnemen. Het vinden van een woning, school en huisarts, maar ook buurt- en verenigingsactiviteiten zijn wezenlijk om je thuis te gaan voelen in een ander land. De door de gemeente ingeschakelde begeleiding zal de vergunninghouder op die zoektocht en het bijbehorende gewenningsproces moeten begeleiden. Het delegeren van die taak door de gemeente ontslaat haar uiteraard niet van haar verantwoordelijkheid. Om die reden zal zij faciliterend, activerend en stimulerend moeten optreden. Het verdient aanbeveling om de voor de maatschappelijke begeleiding ingeschakelde organisatie te subsidiëren en bovendien nauw contact te onderhouden, zodat daar waar nodig flexibel en snel kan worden opgetreden.

Aanmeldingen

School

Kinderen boven de 12 jaar, die nog geen of weinig Nederlands spreken, moeten eerst de Nederlandse taal leren

voordat zij naar het reguliere onderwijs kunnen. Voor jongere kinderen of kinderen die de Nederlandse taal wel voldoende machtig zijn, kan de begeleider eventueel samen met de ouder(s) een passende school (be)zoeken, zorgdragen voor de aanmelding en aan het COA de aanmelding doorgeven. Het COA draagt zorg voor de overdracht van gegevens aan de ontvangende school. Voor kleinere kinderen wordt het zoeken en aanmelden bij peuterspeelzaal of kinderopvang, waar nodig en gewenst, begeleid. Daarbij hoort ook het regelen van de toeslagen voor de kinderopvang. Ook als de vergunninghouder niet werkt, kan er recht op kinderopvangtoeslag bestaan. De vergunninghouder zal in de regel immers een (re)integratietraject of een inburgeringscursus volgen. Ook bij het zoeken van een passende inburgeringscursus en het aanvragen van de lening bij DUO kan de maatschappelijke begeleider vaak behulpzaam zijn.

Gezondheidszorg

De begeleider zorgt in veel gemeenten ervoor dat de vergunninghouder zich aanmeldt bij een huisarts en een tandarts. Als de situatie daar aanleiding voor geeft kan bovendien de melding bij het consultatiebureau en eventuele kraamzorg worden geregeld. Het COA stuurt vervolgens het medisch dossier naar de nieuwe huisarts. De begeleider heeft niet alleen de praktische begeleiding tot taak, maar zal ook opletten hoe de cliënt alles ervaart en verwerkt. Zijn er psychische problemen na een traumatische ervaring? Wordt de familie erg gemist? Voelt iemand zich nutteloos zonder een betaalde baan? Vaak is een luisterend oor voldoende, maar soms is een doorverwijzing nodig. Die sociale aandacht is – bij afwezigheid aan familie en vrienden in de nabijheid – van de begeleider nodig.

Kennismaken met woonplaats en omgeving

Woonplaats

Voorwaarde om je snel ergens thuis te kunnen voelen is dat je de eigen omgeving kent. Om die reden informeert de begeleider de vergunninghouder direct in het begin van het verblijf in de gemeente bijvoorbeeld over de winkels in de woonplaats, de bibliotheek (en de aanmelding regelen) en de mogelijkheden van openbaar vervoer. In sommige gemeenten gaat de begeleider standaard bij het eerste bezoek met de vergunninghouder een kopje koffie of thee drinken in de woonplaats.

Dichtstbijzijnde stad

Het is goed denkbaar dat in de woonplaats niet alle voor de vergunninghouder relevante voorzieningen aanwezig zijn. In dat geval zal de begeleider de vergunninghouder wijzen op de mogelijkheid om de dichtstbijzijnde stad te bezoeken. Daarbij kan aandacht worden besteed aan: het station en busverbindingen, het ziekenhuis, het politiebureau, de GGD, de markt en overige (winkel)voorzieningen.

De buurt

De eigen buurt is voor iedereen van groot belang voor het welbevinden: "een goede buur is beter dan een verre vriend". Om die reden wordt door de begeleiding in kleine plaatsen soms aandacht besteed aan de kennismaking

met de buurt. Dat kan bijvoorbeeld door de vergunninghouder te stimuleren om de (naaste) burens uit te nodigen voor een kop koffie of thee.

(Sport)verenigingen

Voor het integratieproces is veelvuldig contact met andere mensen een belangrijke succesfactor. Voor het welbevinden kan bovendien het deelnemen aan culturele en sportieve activiteiten een belangrijke factor zijn. Om die reden zal de begeleider aan de vergunninghouder de mogelijkheden in en om de woonplaats toelichten. Waar gewenst kan de begeleider verder helpen bij de aanmelding. De gemeente kan als onderdeel van haar welzijnsbeleid geld beschikbaar stellen voor contributies.

'Dagelijks contact' tussen begeleider en vergunninghouder

De begeleider en de vergunninghouder hebben in het begin van het verblijf in de gemeente doorgaans intensief contact met elkaar. Er moet dan immers nog veel worden geregeld en uitgelegd. In de loop van de tijd zal het contact minder 'dagelijks' worden. In het algemeen zal de intensieve periode na circa een half jaar afgelopen zijn. Na ongeveer een jaar hebben de meeste vergunninghouders hun weg wel gevonden, maar dat geldt niet voor iedereen. Meestal duurt het gemiddeld twee jaar voor men zelfredzaam is en met problemen bij reguliere instanties terecht kan. De gemeente kan met de begeleidende organisatie afspreken voor welke termijn de maatschappelijke organisatie nog als vraagbaak optreedt.

Rapporteren/verantwoorden

De maatschappelijke begeleiding van vergunninghouders wordt in de praktijk door veel gemeenten bij een externe organisatie belegd. Het ligt voor de hand dat de gemeente in haar afspraken met de begeleidende organisatie vastlegt op welke wijze wordt gerapporteerd, met ten minste aandacht voor de ondernomen acties en de vorderingen van de vergunninghouders. Dat levert enerzijds stuurinformatie op (nodig voor eventuele bijstelling van afspraken) en anderzijds input voor de verantwoording aan de gemeenteraad (van belang voor de invulling van het horizontaal toezicht). Als de gemeente de maatschappelijke begeleiding intern regelt, is het aan te bevelen dat de wijze van rapporteren en verantwoorden in een interne procesbeschrijving wordt vastgelegd.

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

FACTSHEET MAATSCHAPPELIJKE BEGELEIDING

Waarom maatschappelijke begeleiding?

Voor gemeenten is het belangrijk dat statushouders zelfredzame burgers worden die kunnen participeren in de samenleving. Een statushouder die niet goed landt zal afhankelijk blijven van gemeentelijke voorzieningen. Het blijkt dat vooral in het eerste jaar begeleiding richting zelfredzaamheid cruciaal is. Het gaat hier om ondersteuning bij het regelen van praktische zaken zoals aanvragen van huurtoeslag en bijstand en het wegwijs maken in het reguliere aanbod van voorzieningen in Nederland. Er zijn gevallen bekend van statushouders die afhankelijk zijn van voedselpakketten als gevolg van gebrek aan begeleiding bij het aanvragen van bijstand en toeslagen.

Wat kost maatschappelijke begeleiding?

Vanaf 2013 kunnen gemeenten via een declaratieformulier een vergoeding van 1000 euro per inburgeringsplichtige aanvragen. Dit betekent dus dat er niet voor iedereen die mee telt voor de taakstelling een vergoeding voor maatschappelijke begeleiding is. Uit een uitvraag van VNG blijkt dat als we elke persoon die onder de taakstelling valt laten mee tellen, er gemiddeld €2360 per vergunninghouder wordt uit gegeven door gemeenten (gemiddelde 2013 en 2014).

Wij hebben het Rijk aanhoudend gevraagd om de doelgroep waarvoor gemeenten via COA een vergoeding kunnen aanvragen voor maatschappelijke begeleiding uit te breiden. Dit zou gaan om 1000 euro per persoon. Wij zullen bij het Rijk blijven aandringen op passende middelen voor deze groep.

Overzicht huidige financiering

NB: Hoogte bedrag is nu 1000 euro per volwassene van 16 tot 65 jaar sinds 1 januari 2014. Dat betekent een halvering want het bedrag was in 2013 tijdelijk 2000 euro om infrastructuur op te bouwen. Voor 2013 maakte het deel uit van de inburgering, (Participatiebudget) en ging het om een bedrag van 1945 euro.

Overzicht financiering maatschappelijke begeleiding	
<u>Budget</u>	<u>Structureel budget (5 miljoen per jaar):</u> € 2000,- per volwassene in 2013 € 1000,- per volwassene vanaf 2014
<u>Wie?</u>	<ul style="list-style-type: none"> • Inburgeringsplichtig met een vergunning bepaalde tijd-asiel en hun inburgeringsplichtige nareizigers (ook met vbt-r) • Leeftijd inburgeringsplicht: 16 jaar tot pensioengerechtigde leeftijd
<u>Ingangsdatum</u>	Vanaf 1-1-2013
<u>Controle</u>	Zonder inhoudelijke voorwaarden of actieve controles achteraf; wel steekproefsgewijs
<u>Verdeling</u>	Geormerkt
	Besteding: maatschappelijke begeleiding
<u>Aanvraag</u>	ondertekend retourneren van de brief van COA

Doelgroep huidige financiering

Gemeenten krijgen niet voor alle vergunninghouders een vergoeding voor maatschappelijke begeleiding maar alleen voor inburgeringsplichtige personen en hun inburgeringsplichtige nareizigers personen met een asielvergunning. Dat betekent dat een deel van de doelgroep erbuiten valt. Niet alle geplaatste vluchtelingen vallen dus onder de regeling voor vergoeding maatschappelijke begeleiding. Volgens COA vallen de volgende groepen *niet* onder de regeling:

- de asielgerechtigden buiten de genoemde leeftijdscategorie (16-pensioengerechtigd)
- voor hervestigde (uitgenodigde) vluchtelingen geldt een aparte regeling (budget V&J)
- vergunningen van B9-zaken (reguliere verblijfsvergunning mensenhandel)
- vergunningen op basis van medische gronden
- vergunningen op basis van het buitenschuld criterium
- vergunningen op basis van het gebruik van de discretionaire bevoegdheid van de staatssecretaris (schrijnendheid)
- vergunning op basis van de regeling langdurig verblijvende kinderen (kinderpardon)

Voor een deel van de nieuwe vergunninghouders die wel binnen de taakstelling vallen, kunnen gemeenten geen vergoeding aanvragen bij het Rijk. Deze mensen hebben vaak juist wel maatschappelijke begeleiding nodig. Kinderen in het bijzonder vormen een grote groep waar extra begeleiding voor nodig is, terwijl er geen budget voor beschikbaar is (zie voorbeeld).

Wat is maatschappelijke begeleiding?

Maatschappelijke begeleiding speelt een rol in de huisvesting van vergunninghouders. Maatschappelijke begeleiding zorgt ervoor dat de dossiers op orde zijn, doet haar best de overdracht van het AZC naar de gemeente soepel te laten verlopen, voorkomt eventuele mismatches of zorgt dat deze gecorrigeerd worden.

VluchtelingenWerk onderscheid drie fasen over twee jaar waarin begeleiding nodig is:

1. pre-vestiging
2. coaching vestiging
3. coaching integratie en participatie

Fase 1: pre-vestiging

In fase 1 wordt de statushouder bij de overgang van de centrale opvang naar woonruimte in de gemeente ondersteund. Hierdoor kunnen de door de gemeente in het kader van de taakstelling huisvesting beschikbaar gestelde woningen vlot worden ingevuld. De fase van pre-vestiging duurt tot de ondertekening van het huurcontract. Er wordt voor gezorgd dat de dossiers op orde zijn. Al het papierwerk dat nodig is voor de huisvesting en het krijgen van een uitkering wordt geregeld. Eventuele mismatches worden voorkomen. Aanmeldingen voor onderwijs vinden ook in deze fase plaats. Het doel van de begeleiding in deze fase is om samen met de betrokken instanties en de statushouder/vluchteling zo goed mogelijk de huisvesting en inschrijving in een gemeente voor te bereiden zodat er een goede uitgangspositie ontstaat voor verdere integratie.

Fase 2: Coaching vestiging

In de tweede fase (na ongeveer vier tot zes weken) begint de begeleiding bij de opzet van een persoonlijke administratie. De coaching vestiging fase is gericht op het op orde brengen van praktische zaken na aankomst van vluchtelingen in de gemeente. De vergunninghouder wordt gecoacht bij het regelwerk rond wonen, zorg, werk, inkomen, verzekeringen, onderwijs, inburgering (en overige basisvoorzieningen) en de kennismaking met de lokale samenleving. Onis geeft aan in deze fase ook enig zicht te krijgen op mogelijke psycho sociale problemen binnen het gezin en wordt hieraan aandacht besteedt.

Fase 3: Coaching integratie en participatie

In fase 3 vindt verdere begeleiding plaats op weg naar actieve participatie aan de samenleving. Nadat alle praktische zaken in het traject geregeld zijn, leren zij nu vaardigheden om zaken zelf te regelen. De nadruk in deze fase ligt op coaching en planmatig werken aan een actieve en positieve inzet van de vluchteling om in de Nederlandse samenleving te kunnen participeren en een volgende stap op de participatieladder te zetten.